

# GU JOURNALEN

NR 7 | DEC/JAN 2010/11



GÖTEBORGS  
UNIVERSITET

## Farliga utsläpp

Antibiotika snart verkningslöst,  
menar Joakim Larsson

RED-10 SNART KLAR

Granskare  
kritisk mot GU

NYHET 4

DEN NYA ORGANISATIONEN

Utredarnas förslag  
presenteras

NYHET 6

BLOGGAR OCH WIKIPEDIA

Så blir du bättre  
på sociala medier

NYHET 12



GÖTEBORGS  
UNIVERSITET

## GU JOURNALEN

EN TIDNING FÖR GÖTEBORGS  
UNIVERSITETS MEDARBETARE

december | januari

**CHEFREDAKTÖR &  
ANSVARIG UTGIVARE**  
Allan Eriksson 031 - 786 10 21  
allan.eriksson@gu.se

**REDAKTÖR &  
STF ANSVARIG UTGIVARE**  
Eva Lundgren 031 - 786 10 81  
eva.lundgren@gu.se

**FOTOGRAF OCH REPRO**  
Johan Wingborg 031 - 786 29 29  
johan.wingborg@gu.se

Mattias Jacobsson 031 - 786 5706  
mattias.jacobsson@gu.se

**GRAFISK FORMGIVNING & LAYOUT**  
Anders Eurén, Björn Eriksson

**MEDVERKANDE SKRIBENTER**  
Magnus Pettersson, Thomas Melin,  
Sten Rylander och Annika Hansson.

**KORREKTUR**  
Robert Ohlson, Välskrivet i Göteborg

**ADRESS**  
GU Journalen,  
Göteborgs universitet  
Box 100, 405 30 Göteborg

**E-POST**  
gu-journalen@gu.se

**INTERNET**  
www.gu-journalen.gu.se

**TRYCK**  
Geson Hylte Tryck

**UPPLAGA**  
6200 ex

**ISSN**  
1402-9626

**UTGIVNING**  
7 nummer/år. Nästa nummer  
utkommer den 16 februari 2011.

**MANUSSTOPP**  
25 januari 2010

**MATERIAL**  
För obeställt material ansvaras ej.  
För ej signerat material ansvarar  
redaktionen.

Citera gärna, men ange källan.

**ADRESSÄNDRING**  
Gör skriftlig anmälan till redaktionen.

**OMSLAG**  
Joakim Larsson, docent vid institutio-  
nen för fysiologi och neurovetenskap,  
Foto: Johan Wingborg

## REKTOR HAR ORDET

# Åtgärderna ska stärka vår konkurrenskraft

**DET HAR NU GÅTT** några dagar sedan utredarna Göran Bexell och Christina Rogestam presenterade sitt förslag till ny organisation för Göteborgs universitet. Det har blivit en ytterst spännande rapport, som är i linje med mitt sätt att se på förändringsbehoven.

Jag har ofta fått frågan varför vi behöver göra denna organisationsförändring. Svaret är att den är en del av flera olika åtgärder vi gör för att stärka vår konkurrenskraft i den allt hårdare kampen om forskningsmedel, studenter och inte minst kvalificerade medarbetare. Exempel på andra åtgärder är utvärderingarna av vår forskning och utbildning. Den nya organisationen har som mål att i högre grad än i dag sätta fokus på forskning och utbildning.

Kärnan i vår verksamhet bedrivs på institutionsnivå. Utredarna anger 150 till 300 anställda som riktmärke för en institution men med möjlighet till variation både uppåt och nedåt i enstaka fall. Administrativt ska institutionerna vara självbärande när det gäller ekonomi-, personal- och studentfrågor. Behövs experthjälp ska sådan kunna hämtas från den universitetsgemensamma administrationen.

**INSTITUTIONERNA** ska enligt förslaget fördelas på fem fakulteter. Tanken är att de institutioner som ämnesmässigt, metodologiskt och vetenskapligt teoretiskt ligger nära varandra också har störst möjligheter att bilda fakulteter. Fakulteterna ska ledas av var sin dekan, vars uppgift är att svara för den strategiska planeringen och utvecklingen av

kärnverksamheten, det vill säga utbildning och forskning. Dekanen ska avlastas ett stort antal administrativa beslut, vilket ger större utrymme för strategiskt arbete. Enligt utredarnas förslag ska huvuddelen av administrationen organiseras centralt, men sitta kvar lokalt.

**UTREDARNA MENAR ATT** färre fakulteter blir en besparing för universitetet som helhet och för institutionerna. Du kan läsa mer om fakultetsindelningen på annan plats i tidningen.

Universitetsledningen ska enligt förslaget bestå av rektor, prorektor, förvaltningschef och en liten stab. Ledningen ska också tillsammans med dekanerna och en studentrepresentant ingå i ledningsrådet, vars uppgifter är att planera och utveckla samarbetet inom universitetet, bereda beslut och behandla viktiga policy- och verksamhetsfrågor.

Intressant är de "tvärfakultära" gemensamma organen som föreslås. Ett sådant är Utbildningsstyrelsen som skulle få viss beslutsdelegation och behandla frågor som kvalitet, gemensamma utbildningar och policies inom utbildningen. Ett annat är ett forskningsråd som skulle ha en rådgivande roll och svara för uppgifter som mätning av kvalitet, stimulans av tvärande forskning och utveckling av ett gemensamt ansökningsförfarande.

**DE BÅDA UTREDARNA** vill också inrätta ett Akademiskt kollegium för diskussion på alla tre nivåer.

Nu ska förslaget ut på remiss inom

universitetet till fakultetsnämnder, institutioner och andra enheter. Svaren ska vara inne senast den 1 mars. Enligt planen ska styrelsen fatta beslut vid sitt möte den 7 april. Utredarna har gjort sitt. För oss återstår det stora arbetet med att slutligt utforma en organisation som ska ta Göteborgs universitet vidare framåt. Jag hoppas att alla kommer att medverka var och en på sitt sätt. Vi inom ledningen vill ha ett styrelsebeslut som är väl förankrat inom organisationen.

**TILL SIST TACKAR JAG** för många goda insatser under det gångna året. Jag önskar er alla god jul och gott nytt år. Jag hoppas att helgen som ligger framför oss ger er en välbehövlig avkoppling.

PAM FREDMAN



FOTO: HILLEVI NAGEL

## REDAKTIONEN HAR ORDET

**MÅNGA UNIVERSITETSANSTÄLLDA** får kämpa hårt med att söka pengar, sköta administration och hinna forska vid sidan av all undervisning. Ibland gör allt arbete att vi glömmer vilken fantastisk arbetsplats universitetet är. Tänk bara på alla intressanta evenemang och lärariska kurser som ständigt erbjuds! Global week var exempelvis ett imponerande arrangemang, vilket många internationella gäster påpekade. Men även mindre möten sker överallt nästan varje dag. I mitten av november ordnade exempelvis institutionen för fysik en allmänbildande eftermiddag för intresserade anställda. Bland annat visades planetariet, Dag Hanstorp förklarade vad ljus är och två doktorander berättade om atomernas rörelser med hjälp av ballonger och flytande kväve.

Vi tycker att det var ett väldigt bra arrangemang som kanske fler kan ta efter. Så i den mån du hinner, försök gå på någon av alla de aktiviteter som visas i kalendarier. Där finns allt från litterära seminarier till operaföreställningar.

I GU Journalen försöker vi ta upp frågor som har ett stort allmänintresse vilket betyder att vi särskilt bevakar ledningsfrågor. Det är förstås ett viktigt uppdrag. Men samtidigt är tidningen först och främst till för alla som arbetar vid Göteborgs universitet. Därför anstränger vi oss också för att skriva om vardagen ute på institutionerna. I detta nummer uppmärksammar vi ovanliga titlar, vilket det finns väldigt många av på universitetet. Läs om vad en bokbindeförman, husfru och kostymföreståndare gör.

Men för att en tidning ska bli levande och engagerande måste vi få tips och idéer. Så fortsätt höra av er! Vi uppmanar alla att även skriva debattartiklar eller korta inlägg som kommenterar tidningens innehåll.

Att vi nu ger ut ett decembernummer strax före jul känns kanske inte som en lysande tidsplanering, men denna gång var det nödvändigt. Som alla andra inväntade vi nämligen presentationen av den nya organisationen som hölls sent på eftermiddagen den 15 december, samma dag som tidningen gick i tryck.

Nu tar vi ett litet juluppehåll, nästa nummer utkommer i mitten av februari. Vi önskar er en riktigt god jul och ett gott nytt år!

EVA LUNDGREN & ALLAN ERIKSSON





24



20



I2



I4



8

**4 Ge gästforskarna bättre stöd!**  
Det föreslår RED10-granskaren Susanne Renner som snart är klar med sitt uppdrag.

**6 Förslaget till ny organisation**  
Så ska Göteborgs universitet se ut, enligt utredarna Göran Bexell och Christina Rogestam.

**7 Nya lärartjänster**  
Nu har Göteborgs universitet bestämt vilka lärarkategorier som ska finnas, men ännu finns ingen nationell samordning.

**8 Global week - en succé**  
Göteborgs universitets första internationella vecka fick ett högt betyg av besökarna.

**9 Stellenbosch ungefär som GU**  
I synen på kunskap finns det stora likheter mellan GU och Stellenbosch University, menar Arnold van Zyl.

**IO Humanisten satsar på program**  
Två nya program startar nästa höst, ett i analytiskt tänkande och ett i kommunikation.

**II Naturvetare söker partner**  
Doktorander i havsmiljö ska få samarbeta med doktorander från andra fakulteter i ett nytt unikt program.

**I2 Blogg - något för dig?**  
Möt bloggare och wikipedianer som anser att de nya medierna gör dem till bättre forskare.

**I4 Miljökatastrofen gjorde honom känd**  
Joakim Larssons upptäckt om läkemedelsutsläpp i Indien blev en världsnöhet.

**I8 Hur vet man det man vet?**  
Pia Muchin och Eva Mark har utmanat varandra i ett projekt som sätter ord på praktisk kunskap.

**20 I djungeln av tjänstetitlar**  
Vad gör en bokbinderiförman, en husfru och en kostymföreståndare?

**24 Paranormala fenomen**  
Anneli Goulding forskar om varför människor upplever sådant som ännu inte kan förklaras.



## Nya strategier till 2012

»  **DEN 15 DECEMBER** fattade styrelsen beslut om övergångsdokumentet *Kvalitet och förnyelse. Strategier för Göteborgs universitet 2011-2012*. Där beskrivs kortfattat de mål universitetet har när det gäller forskning, utbildning, samverkan och stödverksamhet. För varje område finns också en översikt över åtgärder 2007-2010 samt fem prioriterade åtgärder för 2011-2012. Utvecklandet av universitetets identitet har stått i centrum och samverkan över fakultetsgränserna prioriteras. Verksamheten ska bygga på kompletta akademiska miljöer som inkluderar forskning, utbildning och samverkan med samhället. De fem profilområdena, Hälsa, Kultur, Miljö, Demokrati och samhällsutveckling samt Kunskapsbildning och lärande, är fortsatt prioriterade. I januari påbörjas arbetet med det mer långsiktiga strategidokumentet som sträcker sig från 2013 ända till 2020. Det kommer bland annat att bygga på forskningsutvärderingen RED10, översynen av utbildningsprogram, BLUE11 samt organisationsöversynen. Mer information: [www.vision2020.gu.se](http://www.vision2020.gu.se).

Mer information: [www.vision2020.gu.se](http://www.vision2020.gu.se).

### NYHETER

# GU riskerar att missa top

## Det menar RED10-granskare

**Göteborgs universitet måste ge nya forskare bättre startpaket med postdoktors- och doktorandtjänster, och hjälpa makar till intressanta toppforskare att hitta jobb i Göteborgsområdet.**

**Annars går universitetet miste om de största forskarnamnen.**

**DET SÄGER RED10-GRANSKARNAS** ordförande Susanne Renner efter gruppens veckolånga besök i Göteborg.

Panelernas besök är överståndet och rektor, dekaner och prefekter kan andas ut – tills vidare. För i vår dimper den ner, slutrapporten där GU får både ris och ros för sin forskning och en rad förslag på förbättringar.

Susanne Renner, till vardags professor i botanik vid universitetet i München, leder kretsen av ordförande och viceordförande i de arton granskarpanelerna. Hon noterar att GU är ett mångsidigt lärosäte – som dock behöver vässas. Dels bör lönerna höjas och bli konkurrenskraftiga. Dels måste GU hjälpa nyrekryterade forskares äkta hälften att få jobb.

– I Göteborg gör man inget för att hitta ett jobb till maken eller maken när man rekryterar nya forskare. Men det är på väg att bli en stor sak på andra universitet, säger hon.

**SOM FLERA AV DE** andra granskarna har Susanne Renner breda internationella erfarenheter. Hon gick sin forskarutbildning i Brasilien och har haft professorer både i USA och i Danmark. Tidigare har hon varit med och granskat Uppsala universitet på samma vis som GU nu sätts under luppen.

– Lyckas GU inte vara mer kreativt så kommer man att halka efter och inte kunna attrahera de stora forskarstjärnorna. Man kan vara kreativ, hjälpa till med finansiering eller med att hitta tidsbegränsade tjänster på andra företag, myndigheter och lärosäten i närheten. Andra universitet gör det.



Bedömarpanelen under ledning av Susanne Renner besökte GU i slutet av november.

**Vad tycker du om mobiliteten bland GU:s forskare?**

– Den frågan har vi haft uppe flera gånger. På vissa håll saknas den verkligen medan den är god på andra håll. Det är till exempel komplicerat där personer samtidigt har andra jobb, framför allt på Sahlgrenska akademien där många har läkarjobb medan de går sin forskarutbild-

» **GU borde prestera bättre ...**

ning. Men jag vill inte peka ut för många specifika exempel.

Även i mentorskap och karriärstöd borde GU prestera bättre, enligt Susanne Renner.

– Startpaketet för nyanställda forskare räcker inte till. De måste få några postdokforskare eller doktorander runt omkring sig. Det är väldigt viktigt och definitivt

## Hållbarhetsdagen 2010

» **INSPIRATIONS DAGEN HÅLLBARHET 2010** gick av stapeln torsdagen den 18 november och lockade runt 400 studenter från Göteborgs universitet och Chalmers till Handelshögskolan. Under dagen kryssade de mellan föreläsningar (miljösatir i spoken word-form med Lennart Bång och föreläsningar av Tone Bekkestad och Maria Wetterstrand), seminarier, workshopar, green wash-bingo, filmvisningar med mera. Allt under temat hållbarhet.



## GU Journalen finns på engelska

» **GU JOURNALEN** har lanserat en speciell pdf-version där ett urval artiklar presenteras på engelska. Se mer på [www.gu-journalen.gu.se](http://www.gu-journalen.gu.se). Sprid gärna tidningen till gästforskare och andra intresserade. Du hittar även GU Journalen på Facebook.



# pforskare

per vid Göteborgs universitet, medger Susanne Renner utan att ännu vilja tala om vilka de är.

### Men kan man verkligen jämföra forskning som är så olikartad beroende på ämnet?

– Det kan man. Att man inte skulle kunna det är mest en ursäkt som hörs från vissa håll ibland. Det går ju skattepengar till forskning, då måste man kunna granska hur de har använts.

Susanne Renner och panelerna har noterat att GU har ovanligt många institutioner.



### Varje institution vill ju bli större och fortplanta sig och det gör förändringar svåra.

### Är det ett problem?

– Varje institution vill ju bli större och fortplanta sig och det gör förändringar svåra. Det är kanske rimligt att till exempel medicin har fler professorer än, säg, arkeologi, men om man har färre och större institutioner så är det lättare för anställda att byta positioner, lättare att prioritera om finansiella resurser och lättare att göra förändringar.

### Och vad anser du om antalet fakulteter?

– Ja, panelen diskuterade det. Medlemmarna från Storbritannien pekade på att brittiska universitet vanligen har tre fakulteter men i Tyskland har vi fortfarande väldigt många. Så det är olika från land till land och vi har ingen klar åsikt om det.

brukligt på de universitet jag känner till. Det handlar om att skapa en kontext åt forskarna.

Efter besöket i november ska RED10-gruppen ranka GU:s forskningsmiljöer enligt en sexgradig skala där högsta betyg är "outstanding", eller på ren svenska: "världsledande". Det finns några sådana forskargrup-

# Rapporten kommer i mars

**RED10 går snart in i slutfasen. För granskningens tvåhövudade sekretariat väntar en intensiv period av arbete med slutrapporten som går i tryck i slutet av februari.**

**DESSUTOM SKA DEN** bibliometriska analysen göras klar. Den är vid sidan av självvärderingen och den internationella expertgranskningen en av tre hörnstenar i RED10.

Sammanlagt runt 120 granskare har ingått i den internationella kretsen av sakkunniga. De utsågs av rektor på förslag från dekanerna.

– Det här är en internationell jämförelse. Perspektivet man ska ha är att till exempel fysik vid GU jämförs med fysik vid andra lärosäten, säger Gustav Bertilsson Uleberg som vid sidan av Susanne Holmgren samordnar RED10.

**Men hur oberoende är egentligen experterna med tanke på att de utsetts av GU?**

– Det här är en vanlig process. Man startar med en självvärdering och väljer sedan ut granskare, säger Susanne Holmgren.

– Varje person har fått skriva under ett papper att de inte är jäviga. Vi har följt de stränga jävsregler som Vetenskapsrådet har satt upp. Bland annat får man inte ha publicerat tillsammans med någon av dem man granskar under den senaste femårsperioden.

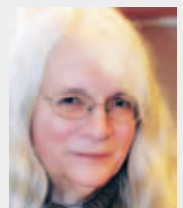
Granskarna har fått i uppdrag att inte bara bedöma GU utan också formulera en rad åtgärder.

### Vad händer med rapporten när den nu kommer?

– Det är helt rektors och styrelsens ansvar vad som händer med rapporten när den kommer men man har ju väntat med den nya strategiplanen för att kunna bygga in RED10 i den, säger Susanne Holmgren.



Gustav Bertilsson Uleberg



Susanne Holmgren

## RED 10

I universitetets strategiska plan för 2007 till 2010 slås fast att GU:s forskning "ska ha sådan kvalitet att den får ökad internationell uppmärksamhet." För att kartlägga styrkor och svagheter i GU:s forskning genomförs Red10.

En annan anledning är att ledningen vill skapa en grund för framtida utvärderingar. Det är första gången som GU låter sin forskning utvärderas i sådan omfattning.

Institutionerna har själva utvärderat sin forskning. Förutom den internationella expertgranskningen genomförs även en bibliometrisk analys.

Sammanlagt runt 120 forskare fördelade på 18 paneler har granskat institutionernas forskning. Merparten av de sakkunniga har rekryterats internationellt. Samtliga panelordförande är aktiva i utlandet. Instruktionen till granskarna består av två delar. Den ena berör forskningens kvalitet, relevans och mål. Den andra handlar om planer för framtiden och här efterfrågas förslag på förbättringar.

Planeringen av RED10 startade i oktober 2009. Utvärderingen har en budget på 10 miljoner kronor.

MAGNUS PETERSSON

# Utredarna föreslår en traditionell organisation

FOTO: JOHAN WINGBORG



Flera samhällsvetare, däribland Helena Lindholm Schulz, ifrågasatte logiken med att slå samman samhällsvetenskap, utbildningsvetenskap och humaniora.

**Fyra fakulteter berörs nästan inte alls – medan tre fakulteter slås samman och IT-fakulteten försvinner.**

**Det är några konsekvenser av förslaget till ny organisation som Göran Bexell och Christina Rogestam nu lagt fram. Mest kritik kommer från samhällsvetarna.**

**GÖRAN BEXELL** och Christina Rogestam har på uppdrag av rektor tagit fram ett nytt organisationsförslag, som presenterades i universitetets aula den 15 december.

– Vi har tagit ett helhetsperspektiv och försökt se till universitetets bästa. Alla högskolor befinner sig nu i en brytningsperiod, vilket är ett gyllene tillfälle att arbeta med förändring. Det som startar nu är en tre-årsprocess som ska leda till ett förnyat och akademiskt starkare Göteborgs universitet, slår Göran Bexell fast, tidigare rektor för Lunds universitet.

I korthet handlar uppdraget om att öka kvaliteten och samverkan och att effektivisera administrationen.

– Vi har inte bara tittat på organisation, utan även på kultur och ledarskap. Akademisk frihet, integritet, kvalitet – i utbildning, forskning och administration – måste värnas. Men myndighetens skyldigheter måste också uppfyllas. I ett decentraliserat universitet finns en risk att regler utvecklas olika på skilda håll vilket skapar

otydighet och osäkerhet. Så kan vi inte ha det, säger Christina Rogestam, tidigare förvaltningschef vid GU.

Utredarna föreslår en traditionell organisation som bygger på ett mindre antal fakulteter samt större och färre institutioner, vilket många fakulteter redan genomfört.

– För ett universitet av GU:s storlek är det en styrka att ha en traditionell organisation som är indelad i närbesläktade discipliner. Det ger stabilitet och akademisk legitimitet, menar Göran Bexell.

Det innebär också att institutionerna måste vara tillräckligt stora och självbärande när det gäller personal och ekonomi. Ett riktmärke är 150–300 medarbetare.

**FÖRSLAGET OM fakultetsindelning** var den fråga som vållade mest debatt under presentationen. Dekan Helena Lindholm Schulz var upprörd över att ämnesområdet samhällsvetenskap blivit styvmoderligt behandlat.

– Från början betonades det att det skulle vara en öppen process och att ingenting var heligt och säkert. Men nu visar det sig att fyra fakulteter sitter kvar i orubbat bo. Vi samverkar gärna mer med humaniora och utbildningsvetenskap men det hade varit bra om även Handelshögskolan hade berörts av organisationsförslaget.

Även Marie Demker, professor i stats-

vetenskap, efterfrågade logiken bakom sammanslagningen av humaniora, samhällsvetenskap och utbildningsvetenskap.

– Vilka problem ska det lösa? Det jag ser, är en administratörs logik, ingen forskningslogik.

Göran Bexell poängterade att det finns olika möjliga lösningar på en fakultetsindelning, men färre fakulteter blir en besparing för hela universitetet.

– Det finns inte en hundraprocentig logik men vi tycker att vårt förslag är det bästa. Det viktiga är att man istället för att kritisera tar fram konstruktiva förslag.

**UTREDARNA FÖRESLÅR** också en bantning av administrationen med minst 10 procent genom att ta bort dubbelarbete på olika nivåer. Så långt som möjligt ska administrativa uppgifter på fakultetsnivå begränsas och samordnas på universitetsgemensam nivå.

Det var något Olle Larkö, dekan på Sahlgreiska akademien, var kritisk till.

– Vi har redan den organisation vi vill ha, vi måste vara starka för att matcha sjukvården. Risken finns att det blir som med IT-organisationen, dubbelt så dyrt. Omorganisationen kommer dessutom att kosta väldigt mycket pengar.

Christina Rogestam framhöll att det inte handlar om något detaljförslag och att en universitetsförvaltning som servar dekanerna fungerar väldigt väl exempelvis i Uppsala.

**UTREDARNA FRAMHÖLL** också vikten av en gemensam kultur och ett starkt och tydligt ledarskap, att det inte bara räcker med organisatoriska förändringar. Därför föreslås inrättandet av rådgivande kollegier på samtliga nivåer där det ska vara fritt fram att diskutera.

– Universitetet är också en värdeburen organisation, alla måste vara med på den strategiska planen, att veta vad som gäller leder till akademisk frihet, förklarar Bexell.

Christina Rogestam framhöll också att samverkan med Chalmers måste fungera mycket bättre.

– Det finns en rivalitet mellan lärosätena som vi inte har råd med. Göteborg skulle vara oerhört mycket starkare om man jobbar tillsammans.

Utifrån utredningen ska rektor nu ta fram ett förslag som ska ut på remiss 20 januari–1 mars. Planen är att styrelsen fattar beslut den 7 april. Under våren kommer rektor att hålla flera frukostmöten på olika ställen vid GU där det finns möjlighet att ställa frågor.

## Fakta

### Förslag på fakultetsindelning:

- Fakulteten för medicin, odontologi och vårdvetenskap (Sahlgreiska akademien)
- Fakulteten för humaniora, samhällsvetenskap och utbildningsvetenskap. Här finns olika alternativ, bland annat föreslås det att institutionen för tillämpad IT förs till fakulteten eller att statsvetenskap och Förvaltningshögskolan förs till Handelshögskolan.
- Fakulteten för ekonomi och juridik (Handelshögskolan)
- Fakulteten för konst
- Fakulteten för naturvetenskap. Här finns ett förslag att inkludera institutionen för data- och informationsteknik.

Läs mer på:  
[www.vision2020.gu.se](http://www.vision2020.gu.se).

EVA LUNDGREN & ALLAN ERIKSSON

# Flera nya steg i karriären

## Men inga större förändringar vid GU

Vad innebär det att vara lärare vid Göteborgs universitet? Från och med nästa år får vi i hög grad bestämma det själva. Endast professorer, universitetslektorer, adjungerad professor och gästprofessor kommer att vara reglerade i den nya högskoleförordningen.

Det innebär att bestämmelserna kan se olika ut vid skilda lärosäten.

NÄR DET GÄLLER professors- och lektorstjänster kommer regler om behörighet och bedömningsgrunder att finnas kvar även efter nyår. Den nya förordningen reglerar också den längsta tid man kan vara anställd som adjungerad professor eller gästprofessor, 12 respektive 5 år. Men för lektorer kommer det inte att finnas några sådana bestämmelser och övriga lärartjänster regleras inte alls.

– Våra lärare representerar huvuddelen av universitetets kärnverksamhet och att definiera vilka lärartjänster som ska finnas och på vilka grunder de ska tillsättas är förstås ett viktigt arbete ur många aspekter. Exempelvis styrs representationen i olika organ många gånger av detta och det har ju också en direkt koppling till tillämpningen av lärarundantaget och bisysslereglerna, konstaterar Ulf Broberg vid personalavdelningen som fått i uppdrag att leda arbetet med en ny



Ulf Broberg

befattningsstruktur.

En viktig förändring gäller möjligheten till tidsbegränsade anställningar. Eftersom exempelvis forskarassistenter och

gästlärare inte längre finns med i förordningen finns heller inga särskilda regler för hur de kan anställas. Istället är det LAS som gäller i den mån lärosätena vill behålla dessa typer av anställningar. Villkoren blir alltså desamma som vid vanliga anställningar, det vill säga att efter två års arbete har man rätt till anställning.

– Förmodligen kommer Arbetsgivarverket att inleda kollektivavtalsförhandlingar för att få fram vissa undantag från LAS, men sådana förhandlingar är alltså inget vi sköter på lokal nivå, säger Ulf Broberg.

Sveriges universitets- och högskoleförbund, SUHF, har någorlunda enats om en gemensam befordringsgång för lärare: en biträdande lektor ska kunna avancera till lektor och sedan bli professor. Men exempelvis Lund har ytterligare ett steg på karriärstegen, biträdande professor, som Göteborgs universitet inte kommer att införa, åtminstone inte enligt det nuvarande beslutet.



Det handlar om att vi behöver samverka med det omgivande samhället och att andra organisationer behöver mer kontakt med universitetet.

– Men det kommer att bli fler diskussioner på nationell nivå, alla lärosäten sitter ju i samma sits, säger rektor Pam Fredman som också är ordförande för SUHF. Det beslut styrelsen nu har tagit kommer säkert att få justeras under nästa år, arbetsordning och rekrytering är ju en av de viktigaste frågorna för universitetet och får inte hastas fram en gång för alla.

ETT VIKTIGT OMRÅDE, inte minst för professionsutbildningarna, är att på deltid kunna ta in adjungerade lärare.

– Det handlar ju både om att vi behöver samverka med det omgivande samhället och om att andra organisationer behöver mer kontakt med universitetet, förklarar Pam Fredman. Ett ökat samarbete med andra kan också leda till fler praktikplatser.

Något som också diskuterats vid Göteborgs universitet är att införa tjänsten professionslärare.

– Men en sådan tjänst måste i så fall definieras tydligare, både i sig och i förhållande till andra tjänster, förklarar Ulf Broberg. Det kan också hända att vi inrättar tjänster för våra lokala behov i Göteborg som inte har motsvarigheter på andra håll, men det blir i så fall en senare fråga.

FÖR DE KONSTNÄRLIGA tjänsterna innebär reformen ingen större förändring. Och för dem som anställdts före 1 januari 2011 gäller de nuvarande reglerna.

– Också i de fall anställningsförfarandet påbörjats innan årsskiftet gäller de gamla reglerna, förklarar Ulf Broberg. Vissa övergångsregler kommer också att tillämpas.

EVA LUNDGREN

### Fakta

Enligt beslut taget av styrelsen kommer, från och med 1 januari 2011, följande lärartjänster att finnas vid Göteborgs universitet: professor, adjungerad professor, gästprofessor, universitetslektor, biträdande universitetslektor, universitetsadjunkt, adjungerad lärare, gästlärare samt postdoktor.

## »Vi utsätts för en stenhård konkurrens«

Hela universitetsväsendet står inför stora utmaningar. Kraven på excellens, profilering och satsningar ökar i en tid av globalisering och tuff konkurrens. Men vad GU ska göra, det ville den nye utbildnings- och högskoleministern inte uttala sig om.

– DET MÅSTE MAN bestämma själv på Göteborgs universitet, sade Jan Björklund som träffade universitetets ledning den 24 november.

I en intervju, som gjordes av Universitets-TV, sade han sig vara imponerad av Göteborgs universi-

tets höga kvalitet och stora bredd.

– Det här är ett av Sveriges främsta universitet. Göteborgs universitet är stommen för utvecklingen av Västsverige. Hur universitetet utvecklas är viktigt för hela regionen.

Jan Björklund menade att GU i likhet med andra universitet måste fundera på var man kan göra skillnad, vilka områden som är starkast och våga göra prioriterade satsningar.

– Göteborgs universitet står inför samma utmaningar som resten av det svenska högskoleväsendet. Vi lever i en helt ny tid med ökad



Jan Björklund

internationalisering och globalisering och vi utsätts för en stenhård konkurrens.

För att klara av framtidens krav måste universiteten vara beredda att utvecklas. Men något behov av en total omläggning finns inte, menade Jan Björklund. Regeringen kommer dock att lägga fram förslag som syftar till att skärpa Sveriges konkurrenskraft.

– När det kommer till kritan

kommer det att bli kontroversiellt. Även om vi lyssnar måste vi i slutändan bestämma oss och då får inte alla som de vill.

– Jag vill att Sverige ska vara ett av världens mest framgångsrika länder på 2000-talet men det ställer stora krav på utbildningsväsendet och forskningskvaliteten, det är den utmaningen som GU delar med resten av Sveriges lärosäten, avslutade Jan Björklund.

ALLAN ERIKSSON



## SUCCÉ FÖR GLOBAL WEEK

Detta är precis vad Göteborgs universitet ska hålla på med! Så lät en av många kommentarer om Global week, som blev just det internationella möte mellan utländska gäster, medarbetare och studenter som arrangörerna hade hoppats.

**DRYGT 1 000 STUDENTER** och medarbetare från Göteborgs universitet deltog och mer än 40 internationella besökare bidrog till att göra Global week, som pågick 15-19 november, till en succé. Deltagarnas genomsnittsbetyg på arrangemangen hamnade på 3,5 poäng, på en fyragradig skala. Också de inbjudna gästerna var mycket nöjda.

– De få negativa kommentarerna handlade om att det vid arrangemangen i aulan i Vasaparken på sina ställen var svårt att se, på grund av skymmande kameror, berättar Pernilla Danielsson, internationell koordinator. Och några tyckte att det var för få medverkande kvinnor. Å andra sidan ansåg många att de kvinnor som trots allt medverkade, som Anna Trolle-Lundgren från World Food Programme och Sandra Engelbrecht från African Progress Panel, hörde till de mest inspirerande deltagarna.

**TILL SKILLNAD FRÅN** många andra lärosäten som arrangerar internationella dagar satsade Göteborgs universitet på flera workshoppar där forskare diskuterade bland annat antibiotikaresistens, kärnkraft och olika fördomar.

– Flera forskare har redan hört av sig och vill vara med nästa år.

Även fakulteternas program var uppskattade, inte minst Handelshögskolans, där bland andra generalkonsul Lars Danielsson förklarade vikten av att studenterna skaffar sig internationell erfarenhet.

– Nästa år kommer nog fakulteterna att ha en heldag och inte sammanfalla med studentmässan, förklarar Pernilla Danielsson. Och förhoppningsvis kommer arbetet med Global week då att flyta på mer av sig självt.

Filmspelningar och referat finns på: [www.globalweek.gu.se](http://www.globalweek.gu.se).



Paneldebatt med Jan Eliasson, Helena Lindholm Schultz, Annika Söder och Hans Blix. Britt-Marie Mattsson ledde debatten.

# Global solidaritet på dagordningen

**Att vi har ett gemensamt ansvar för världens problem var ett återkommande tema under Global week. Fem dagar med aktiviteter för både studenter, personal och internationella gäster satte Göteborgs universitet på kartan.**

**INVIKINGSTALAREN** Jan Eliasson slog an tonen när han med starkt engagemang talade om behovet av att se världen som en helhet.

– Ingen europeisk nation är längre en stor spelare på den globala arenan. Därför är det viktigt att länderna i Europa agerar med en röst. Vi måste lära oss att se världen som en tillgång, inte som ett problem.

Alla frågor hänger ihop, menade Jan Eliasson. Fred, utveckling och mänskliga rättigheter måste gå hand i hand.

– Många av dagens utmaningar är både globala och lokala, de riktigt stora problemen måste lösas av alla länder tillsammans. Ingen kan göra allt men alla kan göra något.

**DAGEN DÄRPÅ** fyllde symposiet The Challenge of Global Governance hela aulan i Vasaparken. I debatten, som leddes av Britt-Marie Mattsson, deltog diplomaterna Hans Blix, Jan Eliasson och Annika Söder samt Helena Lindholm Schulz, dekan vid Samhällsvetenskapliga fakulteten. De framhöll att den utmaning världen står inför inte handlar om att bilda en global regering utan om att skapa ett globalt styrelseskick som bygger på en etik som är lika för alla.

– G-7, G-20, P5, UNSC – det finns en hel soppa med akronymer som alla handlar om global styrning, påpekade Hans Blix. Men vi måste

komma ihåg att internationell ledning är något annat än nationella regeringar. I den demokratiska världen väljer vi våra regeringar, majoriteten bestämmer men också minoriteterna lutar på att bli väl behandlade. I internationella sammanhang är det inte så. Det är varken majoriteten stater eller majoriteten människor som bestämmer och små minoriteter har inget att säga till om alls.

– När man talar om globala frågor låter det som om det är någonting någon annanstans, långt borta, menade Jan Eliasson. Men istället handlar det ju om sådant som sker här, just nu. Vi måste inse att en god internationell lösning på problemen med fattigdom, migration, organiserad brottslighet och terrorism är av nationellt intresse. Och vi måste förstå att de utmaningar vi står inför är så väldiga att ingen enskild institution eller nation kan lösa dem, inte ens FN eller USA. Vi måste alla dela på ansvaret.

**GLOBALA DISKUSSIONER** tenderar att enbart fokusera på problem. Men under seminariet Out of Africa pekade ambassadör Sten Rylander på att mycket positivt sker i Afrika och argumenterade för att vi måste komma ifrån den negativa bild vi har av kontinenten.

– Ett negativt synsätt hjälper inte Afrika. Mycket går åt rätt håll, flera länder än tidigare är demokratiskt styrda och ekonomin utvecklas.

Problemet är att vi har tagit Afrika för givet, menade Sten Rylander.

– Sverige och Europa borde engagera sig mycket mer. Relationen får inte bara bygga på bistånd och hjälp

utan på ömsesidighet och ekonomiskt samarbete.

Sten Rylander har gjort sig känd för att vara en frispråkig ambassadör och han skrädde inte orden om den dubbelmoral EU gör sig skyldig till genom att subventionera sitt jordbruk.

**DET BÄRANDE TEMAT** under Global week var att det globala samarbetet måste bygga på respekt för alla människors lika värde. Utan detta kan vi inte lösa de utmaningar som världen står inför, exempelvis att komma överens om minskning av farliga utsläpp.

Jan Eliasson bär alltid med sig FN-stadgan i fickan, där de mänskliga rättigheterna slås fast.

– Det finns en risk att dessa rättigheter uppfattas som västerländska



**Vi måste lära oss att se världen som en tillgång, inte som ett problem.**

JAN ELIASSON

idéer som andra nationer inte behöver bry sig om; en sådan inställning vore förödande för allt globalt samarbete. Därför är det avgörande att de västerländska demokratierna verkligen lever upp till sina högt uppställda mål och värnar om alla människors lika värde, annars kommer det att gå illa med det globala samarbetet.

ALLAN ERIKSSON  
EVA LUNDGREN



# Återvändande till Sydafrika efter 20 år

**Rankningar presenteras som om de vore allmän sanning. De smickrar lärosäten som hamnar högt och skapar en känsla av trygghet, men smicker är förrädiskt.**

**Det menar professor Arnold van Zyl som kommit ända från Stellenbosch University för att delta i Global week.**

**ATT KOMMA TILL** Göteborg i november när det skymmer redan vid tredjedagen är inget som stör honom.

– Det regnar i alla fall inte, säger Arnold van Zyl som varit i Göteborg ett tiotal gånger.

Hemma i Stellenbosch är det snart sommar, runt 25 grader och strålande sol. Alla ekarna, som planterades av holländarna på 1600-talet, spricker ut i lummig grönska vilket har gett orten dess smeknamn Ekstaden. I dalgången runt omkring växer vinrankor från de många vingårdarna, berättar Arnold van Zyl medan vi slår oss ner i ett rum i Vasaparken.

Han konstaterar att det finns en del likheter mellan Stellenbosch University och Göteborgs universitet, i synen på vad som är universitetets uppgift. Exempelvis är båda universi-

teten starkt engagerade i sin region. Han är särskilt imponerad av GU:s arbete inom kvalitetsområdet.

– Det verkar finnas ett högt medvetande om kvalitetsprocesser inom utbildning och forskning. Så är det inte överallt. Fast ert universitet är mycket större och finare än vårt bushcollege, säger Arnold van Zyl skämtsamt, väl medveten om att Stellenbosch University rankas som ett av Sydafrikas främsta forskningsuniversitet.

**HAN HAR OCKSÅ** hunnit tala med GU:s ledning om vilka områden som båda universiteten kan samarbeta kring. Ett övergripande avtal finns sedan 2004 men nu föreslår Arnold van Zyl ett fördjupat samarbete kring forskning om vatten. Vid Stellenbosch University finns ett regionalt centre of excellence, Institute of Water Research, som samlar forskare från 18 olika institutioner från alla fakulteter; allt ifrån sociologi och medicin till teknik.

Under Global week har Arnold van Zyl lyssnat och deltagit aktivt på ett seminarium om rankningshysteri. Han tycker att det är viktigt att bygga en kunskapsbas över var den bästa kompetensen finns. Men att generalisera



**När vi talar om rent vatten då vet våra unga studenter vad som menas.**

alla universitet utifrån en och samma måttstock ger han inte mycket för.

– Det problematiska är att rankningar presenteras som vedertagen sanning. Men de bygger på dålig forskning. De lärosäten som hamnar högt upp på listorna tar gärna till sig berömmet. Men smicker är förrädiskt. Det kan lätt leda till att man förlorar kontakt med verkligheten. Som det tyska ordspråket säger: ”Där det finns mycket ljus, finns också mycket skugga.”

**ARNOLD VAN ZYL** ger ett avslappnat intryck, ingen slips och inte så noga med titlar. På en hemsida finns en bild av honom framför en östtysk cykel, modell Potsdam.

– Det är en väldigt robust stadscykel som jag tar till jobbet varje dag. Men det tar bara fem minuter dit så det minskar inte mitt midjemått tyvärr.

Arnold van Zyl är uppvuxen under apartheid. Men i början av 1980-talet, när han var 22 år gammal, lämnade han Sydafrika.

– Jag var en av de sista som fick ta del av de enorma fördelar och privilegier som apartheidssystemet innebar. Jag gick i en mycket bra skola och på ett mycket bra universitet, University of Cape Town. Men i början av 1980-talet insåg jag att denna smekmånad inte skulle vara för evigt. Jag började engagera mig aktivt i studentpolitik och då förstod jag att jag inte hade något att vinna på att stanna kvar.

Han åkte till Tyskland för att göra klart sin avhandling och hamnade senare på Max Planck-institutet i Stuttgart. Totalt stannade han kvar i 20 år. Beslutet att återvända var inte lätt, men när jobbet som vice-rektor dök upp kände han att tiden var mogen.

– Jag längtade tillbaka många gånger. Att ta ett jobb på ett sydafrikanskt universitet innebär ett stort inkomstbortfall. Men för mig är det inte viktigt. Det jag gör nu är mitt sätt att betala tillbaka en liten del av alla de förmåner som jag fick när jag var ung.

**DET LAND HAN** återvänt till har förändrats i grunden.

– Jag är numera en anomali i Sydafrika eftersom jag är vit man och afrikaan i en maktposition, säger

Arnold van Zyl helt utan bitterhet i rösten. Man lever i en kultur där man hela tiden blir påmind om att man är avvikande, vilket ibland är problematiskt och smärtsamt. Det är väldigt svårt för mig att vara öppet kritisk mot saker som är fel i vårt samhälle.

Istället ser han det som sin uppgift att ge studenterna en kritisk röst.

Arnold van Zyl är ändå hoppfull.

– Låt oss se hur vi kan överbygga klyftan mellan nuet och framtiden och tillsammans skapa ett bättre Sydafrika. Vi måste fokusera på vad som är möjligt istället för att paralyseras av vår kontext och historia. Det är det som är grundidén bakom projektet Hope, som hela universitetet är engagerat i.

**NYCKELN ÄR UTBILDNING**, menar Arnold van Zyl. Det är genom utbildning som människor får makt att frigöra sig själva från rädsla och fördomar.

Utmaningarna är stora men på ett område har man kommit långt. Vid Stellenbosch University är hälften av de forskarstuderande svarta. Arnold van Zyl menar att universitetet har ett ansvar och en skyldighet att ägna sig åt tre saker: att forska, att föra ut kunskapen genom undervisning och att använda kunskapen för att utveckla samhället.

– Det vi forskar om har stor relevans i vårt samhälle. När vi talar om rent vatten då vet våra unga studenter vad som menas. Deras mödrar måste gå upp till 10–20 km varje dag för att hämta vatten.

**ALLAN ERIKSSON**



## Stellenbosch University

Ursprungligen ett universitet för den afrikaanstalande (vita) delen av befolkningen. Blev formellt ett universitet 1918 men grundades för mer än 150 år sedan. Det finns 150 institutioner fördelade på 10 fakulteter. Undervisning sker både på afrikaans och engelska.

**Antal anställda:** 2400

**Antal studenter:** 26240



Arnold van Zyl ser gärna ett fördjupat samarbete kring forskning om vatten mellan universiteten.

# Alla arkiv ska bli digitala

**Nu ska det bli ordning och reda. Nästa år införs ett nytt dokument- och ärendehanteringssystem som blir helt digitalt och webbaserat. En orsak är en ny lag som skärper rutinerna för statliga myndigheters arkiv.**

**DET NUVARANDE** diarieföringssystemet Diabas går i graven den 1 februari 2011. Det ersätts av W3D3, ett av de ledande ärende- och dokumenthanteringssystemen som flera universitet och högskolor redan idag använder.

– Problemet är att vi inte har någon överblick, det finns många olika diariesystem av varierande kvalitet ute på fakulteter och institutioner. Arkiven svämmer över av kopior och dubletter som sparats för säkerhets skull. Dessutom är pappersarkiv svåra att hitta i och ibland försvinner dokument, säger universitetsarkivarie Christer Johansson, som tillsammans med andra arkivarier har gjort en total kartläggning av hur GU hanterar allmänna handlingar.

Hans slutsats är att vi lägger ner onödigt mycket tid på att ringa runt och leta efter handlingar som finns på



Christer Johansson

olika ställen.

– I längden är det ohållbart och ett hot mot rättssäkerheten.

Det nya projektet går under namnet GUDOK, vilket står för ett universitetsgemensamt ärende- och dokumenthanteringssystem.

I första vändan berörs gemensamma förvaltningens och fakulteternas registratorer, vilket är omkring 10–20 personer. Sedan sätts det nya systemet successivt under 2011 och 2012, vilket innebär att ett par hundra anställda kommer att bli handläggare i W3D3 efter utbildning. Först ut är psykologiska institutionen och Utbildningsvetenskapliga fakulteten.

I fortsättningen kommer alla inkommande handlingar att skannas och registreras. Därefter läggs ett ärende upp för respektive diarienummer, ett meddelande skickas till ansvarig handläggare, som kan få upp alla handlingar i digital form.

– Vi slipper i princip att kopiera upp och skicka runt en massa handlingar, vilket gör att vi sparar papper.

En annan fördel är att det nya systemet blir mer flexibelt och att vi får en överblick som vi saknar idag, säger Christer Johansson.

Dessutom kommer e-rekrytering att genomföras i vår, ansökningar om tjänster kan skickas in till GU via ett webbformulär.

Även om W3D3 inte är helt färdigutvecklat för GU:s förhållanden är tanken att det på sikt ska integreras med andra administrativa system som exempelvis Medarbetarportalen, Agresso, Palasso och Ladok. I projektet ingår även att införa e-arkiv för långtidsbevarande av dokument.

– Den stora vinsten är att vi får bättre koll på våra ärenden, vi minskar dubbelarbete och pappersförbrukning. Vi kan också börja mäta hur lång tid vissa processer tar och se var det finns luckor.

Det finns ett nationellt samarbete om enhetlig diarieföring på svenska universitet och högskolor.

– Det blir en del förändringar som vi får vara beredda på, men det är så här vi kommer att jobba i framtiden. Det finns ett stort värde i att standardisera rutiner så att vi gör likadant

på hela universitetet, säger Christer Johansson.

En annan fråga som diskuteras är att samla alla som arbetar med diarieföring till en central enhet. Det rör sig om ett tiotal personer. Hittills har dock inga beslut fattats.

ALLAN ERIKSSON

## GUDOK

Införande av ett universitetsgemensamt ärende- och dokumenthanteringssystem (inkl. diarieföring). I projektet ingår även att införa ett e-arkiv för långtidsbevarande av dokument.

Det är regeringen som ställer ökade krav på myndigheternas arkiv, bland annat när det gäller 24-timmarsmyndigheten.

GUDOK-projektet presenteras den 20 januari 2011, kl. 13.00–15.00 i sal 10, Vasaparken. Läs mer: [www.gudok.gu.se](http://www.gudok.gu.se).

# Satsning på klassisk humaniora

**Allt fler sammanhållna program startar på Humanistiska fakulteten. Till hösten drar två nya utbildningar i gång: en unik grundutbildning i klassisk humaniora och ett kommunikatörsprogram på avancerad nivå.**

**NÄSTA HÖSTTERMIN** börjar trettio studenter på programmet liberal arts, även inrättat som huvudområde vid GU.

– Programmet är enkelt uttryckt en spetsutbildning i analytiskt tänkande, säger Christina Thomsen Thörnqvist, koordinator för programmet och docent i latin.

Under de tre åren ägnar sig studenterna åt en rad centrala filosofiska frågor belysta från olika ämnen, bland annat filosofi, idéhistoria och litteraturvetenskap. De läser källtexterna i original och får löpande träning i latin, grekiska och arabiska. Även matematik, astronomi och biologi vävs in. Gamla ämnesgränser lämnas därhän och studenterna tar ut sin kandidatexamen i just liberal arts.

USA har en stark tradition av program i klassisk humaniora. Men i Europa är utbildningar i liberal arts

ovanliga och i Norden blir GU:s program helt unikt. Undervisningen sker till stor del i seminarieform, där lärare från olika ämnen undervisar tillsammans.

– Efter utbildningen kan studenterna arbeta med vad som helt som kräver stor intellektuell kapacitet i form av självständigt tänkande och kritisk analys. Vi räknar också med att många av dem vill fortsätta inom akademien. För att möta båda gruppernas behov ägnas femte terminen åt praktik eller studier vid utländskt lärosäte.

**HÖSTEN 2011 STARTAR** också den nya masterutbildningen kommunikatörsprogrammet. Institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori har samlat sina ämneskompetenser och ger ett tvåårigt program på avancerad nivå med trettio studieplatser. Även JMG finns med i samarbetet.

– Vi fick höra från yrkesverksamma kommunikatörer att det behövs ett program på avancerad nivå med inriktning mot myndigheter och offentlig förvaltning. Så vi bjöd in kommunikatörer från myndigheter i regionen för att få deras värdefulla



synpunkter på vad de förväntar sig av en utbildning i kommunikation på avancerad nivå, säger Ulla Veres, lektor i lingvistik och viceprefekt för utbildning på grund- och avancerad nivå vid institutionen.

**KULTUR OCH KOMMUNIKATION**, kommunikation och värderingar och kommunikation av vetenskaplig kunskap är några av de kurser som står på schemat för programmet. Det riktar sig både till kommunikatörer och till studenter med en kandidatexamen.

Sista terminen gör studenterna praktik. Samtidigt skriver de en masteruppsats med anknytning till praktikplatsen.

Göta studentkår ser positivt på Humanistiska fakultetens satsningar på fler sammanhållna program:

– Det ger högre status åt utbildningen och man behöver inte ställa fristående kurser mot program, säger Mikael Modin, vice ordförande för humanistsektionen.

MAGNUS PETERSSON

## NY FORSKARSKOLA:

# Doktorander forskar parvis om havsmiljö

FOTO: JOHAN WINGBORG



Kerstin Johannesson ligger bakom initiativet till en ny tvärvetenskaplig forskarskola där doktorander jobbar parvis.

**En forskarskola om havsresursförvaltning, där doktorander från olika ämnen jobbar i par, blir en av nyheterna till hösten. Sju miljoner kronor har avsatts.**

**– Vi har en potential inom marin forskning vid GU som vi inte har utnyttjat tillräckligt, säger Kerstin Johannesson, professor i marin ekologi.**

**MILJÖ ÄR ETT AV** GU:s profilområden och särskilt havsmiljöforskning har en stark ställning med Tjärnstationen och Sven Lovén centrum för marina vetenskaper. Syftet med GU:s nya forskarskola i havsresursförvaltning är att stärka den profilen. Universitetsstyrelsen har avsatt sju miljoner kronor till pardoktorandprogrammet, som griper över lärosätets samtliga fakulteter.

– Vi har en potential inom marin forskning vid GU som vi inte har utnyttjat tillräckligt. Här finns starka naturvetare och starka samhällsvetare. Vi har också en hel del miljövetare och humanister som forskar om havet, men samverkan mellan de här grupperna har varit svag. Det här är ett första steg, säger profes-

sor Kerstin Johannesson, som fick i uppdrag av GU:s styrelse att dra upp riktlinjerna för forskarskolan.

Projektet täcker 14 doktorand-tjänster i 7 par. De första 6 eller 8 tjänsterna skrivs ut under början av 2011 och doktoranderna börjar till höstterminen, resten väntas bli utlysta senare under hösten.

– Doktoranderna ska få träning i att jobba inom ett multidisciplinärt perspektiv. Det har prövats i mindre form på Naturvetenskapliga fakulteten men nu tar vi ett betydligt större kliv, säger Kerstin Johannesson.

**VÄGEN TILL EN PLATS** i forskarskolan går till så att två forskare från olika fakulteter skriver en gemensam projektplan. Med den som underlag ansöker de om var sin doktorand. En rad externa granskare bedömer sedan ansökningarna.

Handledarna och de två doktoranderna arbetar sedan tillsammans under hela projektet eller under delar av det. Projektgrupperna bildar tillsammans en sammanhållen forskarskola. Men doktoranderna har sin anställning vid institutionerna och examineras i sina ämnen.

**På vilket sätt förväntas doktoranderna samarbeta?**

– Doktoranderna ska ha ett gemensamt problemområde. Sedan har vi diskuterat var ribban går för samarbete, och en möjlighet är att doktoranderna skriver åtminstone ett arbete tillsammans där de gör en syns av sina resultat. Det skulle också kunna gå ut på att de håller gemensamma seminarier. Men det får de externa utvärderarna ta ställning till som ska bedöma ansökningarna, säger Kerstin Johannesson.

**Vilka havsfrågor kan man forska om tvärvetenskapligt?**

– Jag har hört många bra idéer från de forskare som jag har pratat med på GU. Själv jobbar jag med biologisk mångfald, närmare bestämt med genetisk mångfald inom en och samma art. Men här finns inga legala eller andra styrmedel. Då skulle man kunna tänka sig att samhällsvetare kan hjälpa till att lösa frågan hur den sortens biologiska mångfald kan regleras.

En annan möjlig ingång är att undersöka fisket ur olika perspektiv, marinekologiskt och socioekonomiskt, exempelvis. Man kan även beskriva hur fiskexporten har gått till historiskt och knyta sådana kunskaper till dagens fiskbestånd.

Forscarskolan har också framtida syftningar:

– Många finansörer anser att man behöver komplementära kompetenser för att lösa problemen. Naturvetare kan identifiera problemen och samhällsvetare kan väva in samhällsvetenskapliga perspektiv. Om det här fungerar bra tror jag att det kan generera extern forskningsfinansiering i framtiden.

Samtidigt arbetar Kerstin Johannesson med att starta en centrumbildning för marina vetenskaper.

– Arbetsnamnet är ”Marin akademi”, en sorts fakultetsövergripande centrumbildning som ska samla alla havsforskare vid GU. Pardoktorandskolan är ett led i det här projektet. Vi tror att man kan få folk att hitta varandra, att forskare från olika fakulteter kan sätta sig tillsammans och kläcka goda idéer.

## GU ökar nästan lika mycket som KI

► **Satsningarna på forskning** och utveckling inom universitet och högskolor uppgick till 26,8 miljarder kronor 2009. Detta är en ökning med 3 miljarder kronor eller 13 procent sedan 2007.

Nästan 50 procent av de totala intäkterna gick till Karolinska Institutet samt universiteten i Lund, Uppsala och Göteborg. Jämfört med år 2007 har Karolinska Institutet samt universiteten i Lund och Göteborg ökat sina intäkter mest, med 515, 383 respektive 376 miljoner kronor i 2009 års prisnivå. I procent ligger Göteborgs universitet i topp: intäkterna har ökat med närmare 16 procent vilket är nästan lika mycket som Karolinska Institutet.

Intäkterna för forskning och utveckling finansieras till 44 procent av direkta statsanslag. Andra stora finansörer är forskningsråd och övrig offentlig sektor.

Ämnesområdet medicin stod för 30 procent av de totala intäkterna för forskning och utveckling, vilket motsvarar 8 miljarder kronor. Andelen är oförändrad sedan 2007. Andra stora ämnesområden är teknikvetenskap, naturvetenskap och samhällsvetenskap.

Det är Statistiska centralbyrån som står för undersökningen, som omfattar 44 universitet och högskolor och genomförs vartannat år.

## Inget mobilabonnemang med TDC

► **Som GU Journalen avslöjade** i förra numret har det varit stora problem efter flytten av 200 mobilabonnemang till mobiloperatören TDC, som GU slöt avtal med i våras. Många användare klagade på dålig täckning, burkigt ljud och att samtal bryts eller inte kopplas fram alls. Klagomålen var så omfattande att Göteborgs universitet kom fram till att inte längre vänta på en lösning.

– Vi har kommit överens med TDC om att avsluta avtalet. Återflyttning till den tidigare leverantören kommer att ske så snart ett nytt avtal är påskrivet, säger Staffan Sjöholm på upphandlingsenheten.

Ett nytt avtal tecknades den 15 december med Telenor.

## Många får jobb efter studierna

► **92 procent** av de studenter som utexaminerades från Göteborgs universitet under perioden hösten 2003 till våren 2007 förvärvsarbetar i dag. Mer än hälften har jobb i Göteborgsområdet, och drygt 80 procent är nöjda med sitt arbete.

79 procent är mycket eller ganska nöjda med sin grundutbildning och en lika stor andel arbetar inom det område de utbildats för. Det visar enkätundersökningen Göteborgsakademiker 2010.

MAGNUS PETERSSON

## REPORTAGE

TEXT: EVA LUNDRÉN

ILLUSTRATION:

KRISTINA EDGREN NYBORG

# Sociala medier – en hjälp i karriären

**Pimp my grant proposal! Så räddade bloggen mitt liv! En viss tysk ingenjörns betydelse för längden på ett sms.**

**Vad det handlar om?**

**Jo, hur man kan bli bättre på sociala medier och kommunikation.**

**ATT BLOGGEN RÄDDADE** arkeologen Åsa M Larssons liv är kanske en överdrift. Men den gav henne i alla fall skrivarglädjen tillbaka, berättade hon vid ett seminarium på IT-fakulteten i mitten av november.

– Jag hade tröttnat på att skriva perfekta, väl underbyggda artiklar på engelska, vänta på att få publicera och kanske få respons först efter något år. På sin egen blogg däremot gör man som man vill och kommentarer från läsarna kommer direkt. När jag började blogga för drygt 3 år sedan var det bland annat för att få i gång en dialog med andra människor än dem man möter på seminarier som ofta säger sådant man redan hört. Allmänheten tillför helt andra kommentarer.

Vetenskapsbloggar liknar alla andra bloggar på så sätt att det handlar om att skriva om något intressant och om att vilja ha dialog och kontakt med läsaren.

– Men de är annorlunda också på så sätt att i vetenskapsbloggen är det ämnet, inte den egna personen, som står i fokus. Det handlar om att dela med sig av sin kunskap på ett pedagogiskt sätt där forskare också tränar sig i att kommunicera. Att skriva en artikel är ju en allvarlig sak men att få ihop ett inlägg på bloggen är inte en så stor grej och skulle det bli fel på något sätt kan man alltid skriva om.

**BLOGGEN KAN OCKSÅ** vara ett sätt att få kontakt med andra, skapa nätverk och få nya uppdrag.

– Att blogga kan vara ett alternativt sätt att göra karriär för den som står utanför det akademiska systemet, menade arkeologen och tidskriftsredaktören Martin Rundkvist. Den som redan har jobb vid universitetet kanske är mindre intresserad av bloggen än den som måste ta alla chanser att visa vad man kan. Dessutom kan man genom bloggen få en massa nya idéer men också konkret hjälp. Några av mina läsare,

som jag aldrig träffat, hjälper mig med att bättra på min forskningsansökan och några andra korrläser min nästa bok. Mina blogg-läsare vet mer om vad jag håller på med än mina akademiska kollegor.

Martin Rundkvist är inte bara bloggare. Han skriver i Wikipedia också.

– Jag får ofta frågan om varför jag skriver där och mitt enkla svar är att det är så roligt att jag helt enkelt inte kan låta bli. Men det är också ett genuint nyttigt projekt som är till mycket mer glädje för allmänheten än de akademiska artiklar jag skriver. Ett kreativt sätt att använda Wikipedia är att låta studenterna skriva artiklar om olika ämnen där. Då blir ju deras uppsatser inte bara något som hamnar i en pärm utan blir till information som vem som helst kan ha nytta av.

**TEKNIKEN BÅDE HJÄLPER** och stjälp, förklarade Mathias Klang, lektor vid IT-universitetet och seminariets initiativtagare. Bland annat måste vi anpassa oss till

hur mycket man kan skriva i exempelvis ett sms-meddelande.

– Att ett sms bara får innehålla 160 tecken beror på den tyske ingenjören Friedhelm Hillebrand som på 1980-talet ansåg det vara en adekvat längd för kommunikation, oavsett vilket språk eller vilket innehåll meddelandet skulle ha. Twitter kortade ner antalet tecken ytterligare till 140. Det får till följd att vi skriver sådant som vi egentligen inte tänkt. Med så korta meddelanden finns ingen medelväg: man skriver inte att man "läst en bra bok", istället skriver man "en fantastiskt bra bok". Och mer subtila budskap, som ironier, blir omöjliga. Tänk bara på den stackars skotske labourpolitikern Stuart MacLennan som sparkades från partiet efter att ha twittrat: "God this fairtrade, organic banana is shit. Can I have a slave-grown, chemically enhanced, genetically modified one please?"



**Att blogga kan vara ett alternativt sätt att göra karriär för den som står utanför det akademiska systemet.**





## PROFLEN

TEXT: EVA LUNDGREN

FOTO: JOHAN WINGBORG



# Ett världsproblem

Hyderabad, Indien.

En forskargrupp tar prover från ett reningsverk. Resultaten får Joakim Larsson att häpna. Halterna antibiotika är så extrema att han inser att han, för att bli trodd, måste få någon annan att göra om analyserna. Det är upptakten till vad som ska bli ett av de medialt mest uppmärksammade forskningsresultaten från Göteborgs universitet de senaste åren.



Efter upptäckten av extremt höga halter av läkemedel vid ett indiskt reningsverk tillbringade Joakim Larsson en vecka vid telefonen.

**N**IKLAS PAXÉUS, analytisk kemist vid Ryaverket, kunde bekräfta det Joakim Larsson, docent vid institutionen för neurovetenskap och fysiologi, först såg.

Det renade vattnet, som kom från 90 läkemedelsfabriker i området, visade sig innehålla osannolika halter medicinska substanser. Exempelvis släppte reningsverket ut 45 kilo av antibiotikumet ciprofloxacin under en dag, det vill säga fem gånger så mycket som hela Sveriges dagliga förbrukning.

– Det var till en början inte helt lätt att publicera våra resultat, kanske för att de radikalt förändrade synen på vilka halter av läkemedel som når miljön och var de största utsläppen kommer ifrån, säger Joakim Larsson.

Han sitter på sitt rum på Medicinargatan och berättar. När jag frågar hur han, som disputerat i zoologisk fysiologi, hamnat på Sahlgrenska akademien, pekar han på väggen. Där sitter foton på fiskar han fångat. Det var nämligen där det började. Med sportfiske.

– Jag växte upp i Ljungby i Småland och var ofta ute i skog och mark med min naturälskande pappa. Särskilt fiske var ett av våra stora gemensamma

intressen. Men jag tyckte också om musik. Redan som 12-åring spelade jag dragspel på danstillställningar flera kvällar i veckan. Om jag inte var hemma en kväll visste mina föräldrar alltid att jag var ute och spelade. När jag blev lite äldre blev jag också intresserad av dans, exempelvis tango, slowfox, rumba och quickstep.

**MEN DET VAR NATURINTRESSET** som segrade när Joakim Larsson skulle läsa vidare. Studierna i zoologi resulterade i en avhandling år 2000 som inte oväntat handlade om fiskar. Redan då var ämnet läkemedel som förorening.

– Den visade att fiskar som simmat i renat kommunalt avloppsvatten ansamlat så stora mängder av en syntetisk form av könshormonet östrogen att de blivit tvekönade. Östrogenet kom i första hand från p-pillerrester i urin.

Att läkemedelsrester finns i vanliga kommunala avlopp är förstås oroande. Men Joakim Larsson började fundera över om det kanske även finns utsläpp på andra ställen, exempelvis där medicinerna produceras. Ett möte 2006 väckte nytt liv i de tankarna. Det var studenten Cecilia de Pedro som vid ett fältarbete undersökt vatten från ett reningsverk utanför Hyderabad, som tar emot processvatten från 90 läkemedelsfabriker i regionen. Vattnet måste vara

## JOAKIM LARSSON

**Aktuell:** Deltog under Global week vid ett internationellt symposium om global antibiotikaresistens.

**Anställning:** Innehåller en anställning som forskare i translationell farmakologi, vid institutionen för neurovetenskap och fysiologi, finansierad av Vetenskapsrådet.

**Familj:** Fru Pernilla och barnen Max och Hanna, 7 och 5 år.

**Bor:** Utanför Lerum.

**Intressen:** Sportfiske, dans, musik, natur, vetenskap.

**Stolt över:** Mina barn.

**Upprörs över:** Dåligt underbyggda referee-kommentarer.

**Blir glad av:** När jag lyckas få studenter engagerade.

**Värt att försvara:** Rätten till fri forskning.

väldigt giftigt, förklarade hon, eftersom de vattenloppor hon använt i försöken samtliga dött, trots att hon spätt ut det 500 gånger.

– Jag tyckte att det här var ett utmärkt tillfälle att undersöka om problemet kanske berodde på läkemedelsrester. Så jag sökte pengar från Sida och anställde Cecilia för att hämta mer vatten från Indien.

Det var nu Joakim Larsson och Cecilia de Pedro fick resultat som var så uppseendeväckande att de först hade problem att övertyga andra.

– Indiska myndigheter påpekade exempelvis det ologiska i att stora företag bara skulle kasta bort läkemedel för miljontals kronor. Men svaret är att även om mediciner är dyra att köpa, är de substanser som ingår ofta väldigt billiga att tillverka.

**FORSKNINGEN UPPMÄRKSAMMADES** omedelbart i Sverige, men det var först när amerikanska Associated Press gjorde ett reportage som miljökatastrofen blev en världsnöhet.

– Bered dig på en månad vid telefonen, sade AP:s reporter, berättar Joakim Larsson. Jag tog det väl mest som ett skämt. Men mycket riktigt, så snart nyheten låg ute började telefonen gå varm, journalister från hela världen ville göra intervjuer. Om man en enda gång i livet får hela världens upp- ➔

märksamhet gäller det förstås att utnyttja tillfället. Så även om det tog mycket tid från min forskning berättade jag ändå om miljökatastrofen i Indien, om och om igen.

Att miljöförstörelse kan orsaka hälsoproblem för den drabbade lokalbefolkningen är förstås allvarligt. Men när det gäller utsläpp av bredspektrumantibiotika kan konsekvenserna bli globala.

Vår stora användning av antibiotika gör nämligen att sjukdomsframkallande bakterier så småningom blir resistenta, en utveckling som kan påskyndas av stora utsläpp från läkemedelstillverkning. Eftersom bakterier färdas över hela jordklotet spelar det mindre roll var resistensen uppkommer.

– Resistensgener finns ofta i låg frekvens hos ofarliga bakterier i naturen. Men om mycket stora mängder antibiotika hamnar där kan resistensgenerna anrikas kraftigt. Bakterier byter gener med varandra och risken finns att utsläppen till slut leder till att fler resistensgener hamnar hos bakterier som ger sjukdomar. Det kan leda till en verkligt farlig situation med mer eller mindre verkningslösa mediciner.

**REDAN IDAG ORSAKAR** antibiotikaresistenta bakterier cirka 25 000 dödsfall i Europa varje år. Hur snabbt den utvecklingen kommer att gå vet ännu ingen, påpekar Joakim Larsson.

– Som forskare är en av våra viktigaste uppgifter att förklara problematiken, vilket ibland kan ske på smått absurda sätt. Förra året till exempel fick jag en infektion i armbågen. Antibiotikan tog inte, jag fick 41 graders feber och fick läggas in på Södra Älvsborgs Sjukhus för intravenöst dropp. Sköterskan som satte droppet frågade vad jag jobbade med. Det ledde till att jag en stund senare fick

hålla en halvtimmes föredrag för hela infektionskliniken om vår forskning medan vårdpersonalen, som extra krydda, åt indisk hämtmat. Ett par veckor senare var jag återställd, och jag inser att jag har antibiotikan att tacka för att jag lever idag.

**ATT LÄKEMEDEL ÄR** oerhört värdefulla för hela samhället är självklart. Men de måste användas ansvarsfullt. Kanske har vi lagt en guldålder bakom oss då bakterier på ett smidigt sätt kunnat bekämpas, befarar Joakim Larsson.

– Vi kan vara på väg tillbaka där vi var för cirka 70 år sedan, då det ännu inte fanns effektiv antibiotika, och därmed ingen bot ens mot enkla infektioner. Tyvärr är det inte heller särskilt lönsamt att utveckla ny antibiotika, så detta är inte ett område läkemedelsindustrin satsar så mycket på.

Utsläpp av olika sorters kemikalier är ett problem som överhuvudtaget borde uppmärksammas mer, menar Joakim Larsson.

– Vi utsätter naturen för ett gigantiskt experiment där vi inte har en aning om vilka konsekvenserna blir. Detta borde oroa oss lika mycket som klimatförändringarna.

I våras presenterade Joakim Larsson och hans kollegor nya forskningsresultat som också fick stor uppmärksamhet. Då handlade det återigen om fiskar, som via renat, svenskt kommunalt avloppsvatten utsätts för höga halter levonorgestrel, en syntetisk variant av könshormonet progesteron. Hormonhalten var högre i fiskarnas blod än i blodet hos kvinnor som tar p-piller.

Men när jag frågar Joakim Larsson hur han kan vara så framgångsrik svarar han att det inte beror så mycket på honom själv.

– Att vara forskningsledare tror jag har många

likheter med att vara chef på ett mindre företag. Jag skriver, pratar i telefon, går på möten, är idéspruta och entusiast. Men det är inte jag som gör analyserna i labbet och många idéer kommer från de mikrobiologer, fysiologer, analytiska kemister och andra kollegor som jag arbetar tillsammans med. Tvärvetenskap är oerhört viktigt men skulle inte fungera utan experter inom en mängd skilda områden. Jag har dessutom haft turen att hamna i en tillåtande miljö och har alltid känt att jag kunnat följa forskningsresultaten, oavsett vart de leder.

**MEN DET GÄLLER OCKSÅ** att samverka med samhället. Joakim Larsson tycker att han fått god respons på sina resultat. Bland annat har Läkemedelsverket utrett möjligheten att skärpa miljökraven vid global tillverkning av mediciner. Och Västra Götalandsregionen, tillsammans med Stockholms läns landsting, har börjat ställa krav på miljövänlig framställning när läkemedel upphandlas.

Och den 20 januari kommer Joakim Larsson att berätta om gruppens senaste resultat när han blir huvudtalare vid den årliga Läkemedelsriksdagen i Stockholm.

Trots alla projekt har han ändå lite tid över för sitt naturintresse. Det underlättas av att han bor på landet, en bit utanför Lerum, där familjen tidigare haft frigående åsbohonor som säkrat den egna äggkonsumtionen.

– Men det går inte att odla så mycket när hönsen äter upp allting, så det har vi slutat med. Men fiskeintresset har jag lyckats föra över till min son och jag gillar fortfarande dans. Fast det får gå ganska lugnt till, snabba latinamerikanska rytmer är min kropp helt enkelt inte anpassad för längre.



# Hallå där...

Pernilla Månsson, programadministratör på institutionen för biomedicin, som precis har kommit hem från Aten där hon var på ett administratörsutbyte tillsammans med Maria Jansson på sociologiska institutionen.



Pernilla Månsson framför Erechtheion, ett joniskt tempel uppfört 421-405 f.Kr. på Akropolis i Aten.  
Foto: Maria Jansson

## Vad gjorde ni i Aten?

– Vi var där i 5 dagar på ett Erasmusutbyte och besökte Pantheon University. Det finns ett Erasmus-avtal mellan de sociologiska institutionerna och själv var jag där för att ta reda på hur man startar ett utbytesavtal, mer konkret. Det är ganska mycket jobb med att ta fram ett avtal och då är det viktigt att träffa personerna bakom. Men jag var också intresserad av hur man jobbar med internationalisering i stort. Vi råkade komma ner under en väldigt intensiv antagningsvecka. Athens studentmiljö är väldigt annorlunda och intressant: Det var graffiti överallt men många studenter är politiskt aktiva och ser klotter som ett sätt att uttrycka sin åsikt.

## Förra året var ni i Australien, 2007 på Island, hur kommer det sig att ni reser tillsammans?

– Det är en trygghet att resa två. Men inte bara det. Vi som kommer från två olika institutioner har också en bredare kunskapsbas, själv är jag utbildad etnolog, Maria statsvetare. Det är en fördel att vara två när man får frågor eller håller presentationer på engelska. Min upplevelse är att GU inte är så väl representerat på våra partneruniversitet, så därför känns det viktigt att få profilera vårt universitet. Det är förstås roligare att åka tillsammans med någon man trivs bra med.

## Vad tycker du att resorna har gett dig?

– Mycket, både på det professionella och det personliga planet. Man känner sig delaktig i internationaliseringen och förstår

mer vad Bolognaprocessen går ut på. När man är ute och representerar Göteborgs universitet i världen utvecklar man sin sociala förmåga och sin engelska, man blir bättre på att uttrycka sig i möten och man känner sig lite mer professionell. Det är lätt att tala om vikten av internationalisering men det handlar om att ”get out there”, att resa ut. När man kommer hem får man en energikick som gör jobbet ännu roligare.

## Är det svårt och krångligt att söka administratörsutbyte?

– Nej, inte alls. Det finns mycket information och bra stöd på International Office. Första steget är att få en inbjudan. Det ska finnas ett gediget avtal mellan universitetet. Sedan gäller det att ha ett klart och tydligt mål med resan, om vilka fördelar ett utbyte kan ge din institution. Bra är också att ett stipendium täcker både resa och logi.

## Vad är ditt bästa resminne?

– Resan till Reykjavik 2007 blev väldigt lyckad. Förutom ett späckat program hann vi med att bada i varma källor i Blue Lagoon. Helt fantastiskt!

## Vad har du för tips till andra som funderar på att komma iväg?

– Sök, det är öppet för alla. Prata inte bara om det. Se utbytet som en förmån och en möjlighet att utvecklas. Vi vill gärna åka iväg igen, förhoppningsvis blir det Italien nästa år.

ALLAN ERIKSSON

## MIN VÄSKA



Ida Larsson

är forskare och lektor vid institutionen för svenska språket

**Jag hade en Kånken** som alla andra, som jag fick när jag började på lekis. Den gick sönder när jag läste biologi på 90-talet. Och nu är jag inte biolog men jag har ändå en svart Fjällrävenryggsäck. Jag köpte den i våras för jag skulle undervisa så mycket och släpa på saker mellan olika hus. Då gick det inte längre att ha handväskor och tygkassar, och så är det ju väldigt bra att ha en väska som det inte regnar in i.

Hur prätig är jag egentligen? Inget rödvin, ingen poesi. Är jag humanist egentligen?

Men jag har mycket ull här, det är ju kallt ute. Och sedan ska jag julpyssla hemma och göra filthjärtan hemma av det här röda filttyget.

En del att äta finns det här också: mandlar, russin och apelsin. Jag tänkte att jag skulle undvika automaten här nere, vi har en bit till kafeterian och jag vill inte bara äta godis. Halstabletter har jag också, för jag är förkyld. Tomma matlådor hör till standardinnehållet i väskan. Jag har blivit bättre på att ta hem dem nu, men förut hade jag en hel säck här på arbetsrummet ...

Men min iPhone är det viktigaste av allt. Jag brukar lyssna på musik i den, idag är det The Magic Numbers och under hösten har jag lyssnat ganska mycket på "Säkert!". Mycket svenska kvinnor faktiskt. Anna von Hauswolff lyssande jag på i morse. Sedan lägger jag väldigt mycket patiens, som så många andra, tror jag. Jag kollar min mejl också, även jobbmejl, till exempel när jag sitter på spårvagnen och är på stan. Men ibland vore det ju bra att inte kunna göra det.

I Idas svarta Fjällräven: iPhone, hårsnodd, pennor, en knapp som ska sys i väskan, plånbok, mininecessär, örhängen, halsband, matlådor, tygkasse från Australien där Ida var utbytesstudent 2001, en bok om verb och en vetenskaplig artikel, passerkort, Västtrafikort, russin, påse med mandlar, apelsin, rött filttyg, halstabletter, huvudvärkstabletter, ullvantar, halsdukar i ull, läppglans, glasögonfodral.

Berättat för: Magnus Pettersson



# Ett samspel mellan kropp och hjärna



I två år ägnade Eva Mark och Pia Muchin sig åt en gerillaverksamhet, som gick ut på att lära sig varandras arbetsverktyg.

**E**va Mark är filosof. Pia Muchin är lärare på skådespelarprogrammet. I fyra år har de arbetat tillsammans, bland annat för att sätta ord på vad man gör när man undervisar i fysisk gestaltning. Men det har också handlat om att analysera maktrelationer.

Det ledde till ett möte mellan begreppsanalys och kroppsfilosofi som förändrade dem båda i grunden.

**VI SITTER I EN RING** i stora rörelserummet och de flesta deltagarna känner sig nog lite omtumlade. För att bättre förstå vad vi ska få höra har vi nämligen redan varit med om en övning. Det handlade om att dela upp sig i par, där den ena fick ligga på golvet och bara andas långsamt medan den andra försökte finna och följa partners andningsrytm. Sedan ska partnern hjälpa den som ligger ner att slappna av och hitta sin fram- och baksida samt sin sensoriska och motoriska sida.

Det är en typ av övningar som Pia lärt Eva under ett projekt som pågått i fyra år. Just den sal vi sitter i har under den tiden förvandlats till ett laboratorium. Att projektet i början var en hemlig gerillaverksamhet som först efter två år fick stöd från Teaterhögskolan i Stockholm, gör oss extra nyfikna.

– Det började med att jag så väldigt gärna ville sätta ord på det jag håller på med, förklarar Pia. Det finns ingenting skrivet om fysisk gestaltning, som är mitt ämne. Jag har inte kunnat prata om det, bara kunnat visa, men ändå haft behov av att formulera mig. För vad är egentligen en metod och hur vet jag det jag vet?

– Förutom att lära mig fysisk gestaltning ville jag också koppla filosofiska problem till en levande utvecklingsprocess, förklarar Eva. Genom att utforma begreppsanalys i relation till denna process hoppades jag också få se humaniora från ett annat håll.

**DERAS METOD** såg ut så här: Pia lade upp en utbildningsplan för Eva, liknande den som skådespelarstudenterna har. Det handlade om att gå igenom vissa övningar i kroppsännedom, enligt den så kallade Labanmetoden. Eva fick i uppgift att både lära sig praktiken och begreppsligt störa Pia, för att tvinga henne att i handlingens stund formulera det hon gjorde.

– Pia kunde exempelvis säga: ”Man kan betrakta kroppen som en maskin”, vilket fick mig att genast reagera, förklarar Eva. Vaddå maskin? Hur kan man säga så? Eller så kunde hon förklara att hon skulle manipulera eller korrigera mig, ord som jag genast opponerade mig mot. Jag reagerade på övningarna som vanlig människa men också som filosof, en som ställer begreppsanalytiska frågor.

– Just ordet ”korrigera” använder jag inte längre, jag säger ”precisera” istället, förklarar Pia. Men poängen var inte i första hand att jag skulle förändra mitt uttrycksätt utan att jag skulle få hjälp med att se



FOTO: HILLEVI NÄGEL

min metod utifrån.

Möten mellan människor resulterar ofta i någon sorts maktkamp.

– En forskarutbildad teoretiker kan uppfattas som en maktmänniska, berättar Eva. Kroppsmänniska, som Pia, är dessutom ofta misstänksamma mot sådana som jag – kalla rationella forskare, som bara består av hjärna utan kropp.

– Även om jag aldrig såg Eva som min elev var jag ändå läraren som skulle förklara och som visste hur man gör, berättar Pia. Eva däremot var bara tillfällig gäst i min värld.

– Vi ville absolut inte ödsla energi på dessa maktkamper, förklarar Eva. Därför var det viktigt att redan från början försöka skapa laboratoriet så att det blev jämlikt. För att vara något teoretiskt är begreppsanalys nämligen något väldigt praktiskt, som exempelvis också ingår i arbetet med fysisk gestaltning. Det innebar att vi båda kunde betrakta oss som både teoretiker och praktiker och att vi arbetade med samma sak: begreppsanalys, både i form av filosofisk praktik och som arbete med fysisk gestaltning.

**NÄR MAN UNDERVISAR** i fysisk gestaltning måste man skapa distans mellan studenten och sig själv, förklarar Pia.

– Jag ville vara ett redskap som överför kunskap bortom min egen person. Därför trodde jag att jag som individ inte hade någon betydelse, att jag bara var en förmedlare av en viss teknik.

– Men jag tyckte tvärtom, att Pias person var avgörande, berättar Eva. Samtidigt som jag ständigt störde Pia, kände jag enorm respekt för det hon gjorde och för att hon fick mig att prova sådant som jag

## FAKTA

Seminarier, för lärare och masterstudenter på Högskolan för scen och musik, var en del av projektet Att skapa teorier om konstnärliga praktiker, som drivs av Teaterhögskolan i Stockholm samt Grundtviginstitutet och Högskolan för scen och musik, Göteborgs universitet. Projektet handlar om undervisning i fysisk gestaltning men även om den mer generella frågan hur man skapar teorier om konstnärliga praktiker. Den bok projektet resulterat i heter *Teorier ur kroppsliga praktiker. Fysisk gestaltning i dialog med filosofi och utkommer i början av nästa år. Projektet ingår i Grundtviginstitutets satsning på bildning, och bygger på tanken att bildning också handlar om att lära sig mer om sig själv. Föreståndare för Grundtviginstitutet och den som driver projekten är Eva Mark.*

aldrig tidigare vågat, exempelvis olika fallövningar.

– Det var fruktansvärt frustrerande att hela tiden behöva förklara allt, berättar Pia, men å andra sidan var det ju det här jag ville. Jag blev medveten om hur språk och rörelse hänger ihop och hur det språk vi använder på scen är ett eko av det som finns där ute i verkligheten.

– Även jag var ofta irriterad, förklarar Eva. Jag är ju van vid att kunna luta mig mot mina teorier, det kunde jag inte här, samtidigt som alla övningar satte i gång olika kroppsminnen som kunde vara nog så jobbiga.

**FÖR PIA INNEBAR DET** ett uppvaknande att inse vilken tradition hon är skolad i.

– Jag förstod hur auktoritär konstnärlig utbildning är, det handlar verkligen om mästare och lärling.

– I den humanistiska traditionen är man mer van vid att argumentera, även med dem som har makt, berättar Eva.

Projektet har resulterat i en bok som ska ges ut till våren. Där har Eva och Pia skrivit tre kapitel var, samt en gemensam inledning. De har inte läst varandras texter, vilket också handlat om att inte utöva makt på varandra.

– Jag kände mig väldigt ovan vid att behöva formulera mig i text, berättar Pia. Men när jag väl satte i gång märkte jag att det var roligt och att jag faktiskt är en skrivande person.

– Pia blev klar långt före mig, förklarar Eva. Efter allt praktiskt arbete, som gav mig helt nya kroppsbilder, tog det tid att hitta distans.

Förutom boken har projektet också lett till nya kunskaper, bland annat om skillnaden mellan humaniora och konst.

– Humanistisk forskning handlar ofta om att skriva texter om texter, förklarar Eva. Man kan mycket väl författa 300 sidor om kroppen utan att alls utveckla sin praktiska kroppskänedom. Det här projektet innebar att jag började skriva filosofi utan att ha texter som utgångspunkt. Istället har jag utgått från en levande utvecklingsprocess. Projektet har dessutom gjort mig hemmastadd bland konstnärer. Trots att jag inte studerat konst ger jag exempelvis en seminariereserie på Valand om konstnärlig skapandeprocess och om vad som händer innan det finns ett verk. Och jag lärde mig mycket om konstnärligt gestaltande av Pia, inte genom att teoretiskt reflektera över begrepp utan genom att praktiskt använda dem.

– Jag känner mig numera bekväm med att skriva, säger Pia, och i min undervisning har jag nu börjat använda nya begrepp som jag plockar från andra gestaltungsområden, exempelvis musik. Jag har börjat förstå min tysta kunskap och hur jag reflekterar som lärare i en undervisningssituation.

Plötsligt är seminariet slut. Vi som suttit i ringen reser oss upp. Vi är lite omskakade som efter en teateruppvisning, där skådespelarna Eva Mark och Pia Muchin vänt ut och in på sig själva, men också på oss, åhörarna, och på våra föreställningar om hur man kan arbeta med kunskap.

# Vildvuxen flora av titlar

## 400 tjänstebenämningar varav 128 unika

**En växande och allt vildare flora av titlar har lett till runt 400 tjänstebenämningar vid GU varav 128 är unika.**

**Personalavdelningen ser helst att floran tuktas och att titlarna minskar i antal.**

**DEN SOM ROAR** sig med att söka på titeln "lektor" i universitetets web-baserade personalförteckning Katagu får 881 träffar, och "professor" ger nästan lika många. Det är inte hela bilden. En lång tids tillväxt av titlar har resulterat i runt 400 olika tjänstebenämningar.

– Det är ju lite bökigt att ha så många titlar. När en titel inte används längre lägger vi den i malpåse, men vi har en ambition att minska antalet,

säger Hilding Sjödén, tillförordnad personaldirektör vid GU.

Den titeln är han för övrigt ensam om. Men när hans tjänst nu annonseras ut så söks en "personalchef". Färre direktörer och fler chefer är en titeltrend vid GU idag.

**TIDIGARE SPELADE** tjänstetiteln en viktig roll i lönesättningen. Lönen för en, säg, byrådirektör på en myndighet jämfördes med andra myndigheters byrådirektörer utifrån just titeln. Nu är det annorlunda. Lönesättningen grundar sig på BESTA-koder som anger tjänstens arbetsuppgifter. Därmed har titelns betydelse minskat.

– Det finns en myt som inte är sann att om man har en individuell titel så har man högre lön, säger Hilding

Sjödén och tillägger att de flesta GU-anställda verkar vara nöjda med sina titlar. Ytterst sällan vänder sig anställda till personalavdelningen och klagar på sin titel.

**Men vem avgör vilken titel en anställd ska ha?**

– Det brukar fastställas i förhandling med personalorganisationen. Men makten ligger främst hos fakulteten eller tjänstestället.

**EN RISK MED** tjänstetitlar är enligt Hilding Sjödén att de blir för snäva. Då kan den som byter arbetsuppgift också tvingas ändra titel.

– Men å andra sidan har vi haft exempel på chefer som lämnat sina chefsbefattningar men som fortfarande kallats chefer. Det handlar alltså

om en balans mellan informationsvärdet och att inte vara för specifik. Framför allt för människor utanför akademien kan det annars bli svårt att förstå vad det handlar om. Men med 400 titlar har vi väl en alltför rik flora av tjänstebenämningar.

GU:s personalavdelning har en arbetsgrupp som löpande ser över tjänstebenämningar. Om en titel inte anses lämplig drar man i bromsen. En hållpunkt är att använda svenska titlar i första hand.

– Man försökte ge Jan Eliasson titeln "senior advisor" men där gick vi in och föreslog "senior rådgivare", vilket också blev hans titel. Om det finns bra svenska benämningar så finns det ingen anledning att ha engelska, säger Hilding Sjödén.



## Irene Jonasson, HUSFRU

**Irene Jonasson är ett välkänt namn och ansikte för många av universitetets gästforskare. Som universitetets enda husfru ansvarar hon för GU:s gästbostäder.**

**- JAG TAR HAND** om lägenheterna, städar dem och håller dem i ordning, bokar och fakturerar, säger hon.

40 rum och nästan lika många lägenheter, alla centralt belägna, står till gästforskarnas förfogande i upp till ett års tid. Bostäderna sorterar under serviceavdelningens gästservice, där Irene Jonasson har arbetat sedan 1996.

**Vad är det roligaste med att jobba som husfru?**

– Jag trivs med det självständiga arbetet och har trevliga arbetskamrater. Den ena dagen är inte den andra lik. Och så träffar man ju på gästforskarna.

Gästservice, med ansvar för gästbostäderna, hörde tidigare ihop med

konferenscentrum och huserade i Ågrenska villan. På den tiden assisterade Irene Jonasson dåvarande husmodern och var "husmorsbiträde". Husfru blev hon på 00-talet och titeln är hon nöjd med. Hon tar också hand om universitetets gäster när de anländer till Göteborg.

– Det uppstår ju alltid problem och frågor när gästforskarna kommer, ibland undrar de till exempel hur tv:n fungerar. Vi försöker ge så mycket information som möjligt när gästforskarna kommer, och vi har möjlighet att hämta dem när de kommer hit.

Sedan är jag ute och shoppar sådant som fattas i lägenheterna, möbler, textilier och porslin.

**Vad är det svåraste med att arbeta som husfru?**

– Det är väl inget som är svårt, men det finns mindre roliga saker, som när något krånglar men man inte vet hur det ska lösas.



## Bo-Lennart Hermansson, BOKBINDERIFÖRMAN

**Var och en som lämnat in en trasig bok till UB och fått den lagad har Bo-Lennart Hermansson och hans kollegor att tacka för hjälpen. Han förestår Centralbibliotekets bokbinderi och bär titeln "bokbinderiförman".**

**- VI LAGAR BÖCKER** från våra samlingar, både äldre och nyare. Får vi en bok på morgonen så brukar vi kunna laga den till nästa dag. Det är en fin service för det finns bara två bokbinderier i Göteborg som jobbar på samma sätt.

**Vad är det roligaste med att arbeta som bokbinderiförman?**

– Det roligaste är att man får in böcker som är trasiga och kan ge dem vård och rädda dem. Det är ju så viktigt för mycket av kulturen hänger på böcker. Vi har till exempel ett stort tryck på böcker från 1700- och 1800-talen och de måste ju vara tillgängliga för forskningen.

**TIDIGARE HADE ETT** par filialbibliotek egna binderier men sedan några år binds och lagas alla UB-böcker på ett och samma ställe. Bo-Lennart Hermansson blev förman på 1990-talet efter att ha arbetat som bokbinderare på UB sedan 1977. Han och hans två kollegor lagar och binder fortfarande böcker med gamla tekniker:

– Till nyare böcker gör vi mycket konstläderpärmar, som är en sorts hårdpärm med maskinskriven text på ryggen. Men äldre böcker får man binda så som man gjorde då, och ingår boken i en serie får man se till att serien hålls uniform. Det finns böcker som det tar 20 timmar att laga, andra går på ett par timmar, säger han.

Under fjolåret hann de med en hel del: omfattande lagningar på 180 böcker, nya band på 25 böcker och konstläderband till runt 250.

## Kristin Johansson-Lassbo, KOSTYMFÖRESTÅNDARE

**Verka men inte synas – så skulle man kunna beskriva Kristin Johansson-Lassbos arbete. Som kostymföreståndare på Högskolan för scen och musik ser hon till att GU:s teater-, musikal- och operastudenter bär rätt kläder när de kliver upp på tilljorna.**

**- KOSTYMEN ÄR ETT** av deras verktyg. Nu håller operastudenterna på med *Figaros bröllop* och jag är delaktig i kostymarbetet tillsammans med scenografen och kostymtecknaren. Vi köper in en del dräkter men går det fortare att sy så gör jag det, säger hon.

**Vad är det roligaste med att vara kostymföreståndare?**

– Det är att vara en del i en större process, att ta fram en produktion och vara med om alla mänskliga möten.

**KRISTIN JOHANSSON-LASSBO** är utbildad herrkostymör och har tidigare haft egen ateljé. På GU har hon jobbat i tre år. Tvärtemot vad hennes titel antyder chefar hon inte över en avdelning med flera medarbetare.

**Är du nöjd med din titel?**

– Den tänker jag faktiskt inte på. Men det är litet märkligt att jag är föreståndare fast jag jobbar ensam med det här.

**Vad är svårast i jobbet som kostymföreståndare?**

– Det är att få tiden att räcka till. Jag skulle vilja hinna följa processerna bättre, titta på repetitionerna. Så jag skulle vilja att vi var en person till. Att jag är ensam gör mig ju också sårbar. Men jag tycker jättemycket om mitt arbete, jag har hållit på med teater sedan jag var 16 år. När jag var ung stod jag själv på scen så jag förstår studenternas pirr i magen.



### Vanliga och ovanliga titlar

#### De fem vanligaste yrkena:

Universitetslektor  
Doktorand  
Universitetsadjunkt  
Professor  
Forskare, Biträdande

#### Några ovanliga titlar:

Administrativ  
laboratoriekoordinator  
Applikationstekniker  
Bibliometriker  
Dataregistrerare  
Herbarieföreståndare  
Instruktionstandtekniker  
Klinikadministratör

Ljudingenjör  
Mediakoordinator  
Sekretariatchef  
Skrivvakt  
Supporttekniker  
Universitetsregistrator  
Verksamhetsarkitekt  
Webbkoordinator



# Göteborgs universitet, Afrika och världen



**L**ÅT MIG INLEDA med att varmt gratulera Göteborgs universitet till initiativet att arrangera Global week, som ägde rum för första gången i mitten av november i år. För alla oss som hade äran att få vara med upplevdes Global week som en stor framgång och vi ser fram emot årliga arrangemang med nya inspirerande diskussioner. Hos mig, som alltid har älskat Västkusten, finns känslan att Göteborg ligger på Sveriges framsida och att alla ni som bor och verkar där har en närmare relation med världen utanför. Göteborgs universitet har också med åren upparbetat en imponerande internationell verksamhet,

genom Afrikanska Unionen (AU) och regionala samarbetsorganisationer som till exempel SADC, ECA och ECOWAS.

Sverige har ett mycket gott anseende praktiskt taget överallt i Afrika. Det bygger bland annat på vårt aktiva engagemang i samband med avkoloniseringskampen mot apartheid och minoritetsstyre, för befrielse och nationell självständighet. Just denna bakgrund gör att det alltid känns positivt och tillfredsställande att företräda Sverige i kontakter med Afrika och afrikaner – vare sig vi är diplomater, biståndsarbetare, affärsmän eller forskare vid svenska universitet.

**DET ÄR SANT** att vi nu arbetar inom helt andra ramar och att EU är den främsta spelytan för det svenska agerandet. Men jag hävdar att det stora förtroende och den starka legitimitet som vi har byggt upp vis-à-vis Afrika kan utnyttjas aktivt till vår egen och EU:s fördel. EU:s relationer med Afrika är som bekant inte oproblematiska: det finns på sina håll en trötthet och ett bakgårdsperspektiv som behöver ersättas med ett mer aktivt och framtidssinriktat engagemang för Afrika, som ändå står Europa så nära och som vi känner så väl. Ett sådant mer positivt engagemang behövs för att möta de nya intressenter som nu intresserar sig alltmer för Afrika: Kina, Indien, Brasilien, Turkiet och andra. Det är min övertygelse att Sverige kan bidra här genom att dra EU framåt i en positiv riktning.

**FÖR NÅGRA DAGAR SEDAN** (28–30 november) deltog jag tillsammans med biståndsminister Gunilla Carlsson i toppmötet i Tripoli, Libyen, mellan EU och Afrika. Samarbetet är ibland trögt, till exempel på handelsområdet, men fortsätter att rulla på i enlighet med Joint EU-Africa Strategy från 2007, och en ny aktionsplan för 2011–2013 har antagits.

**STEN RYLANDER**

FÖRE DETTA AMBASSADÖR I ZIMBABWE  
DELTOG VID SEMINARIET OUT OF AFRICA VID  
GLOBAL WEEK



Sverige har ett mycket gott anseende praktiskt taget överallt i Afrika.

som spänner över praktiskt taget alla de stora globala frågor som med ökad kraft tränger sig på alla nationer i världen. Global week kommer att bli ett utmärkt tillfälle att visa upp denna dynamiska verksamhet och att lyfta internationella frågeställningar som kräver engagemang och uppmärksamhet.

**DET VAR OCKSÅ** trevligt att som gammal afrikan få återvända till Göteborg och Global week – efter årets bokmässan där Afrika denna gång stod i fokus. Som jag försökte framhålla under min föreläsning kan det aldrig vara fel att lyfta fram Afrika och svensk-afrikanska kontakter. Afrika är i många avseenden fortfarande en slumrande kontinent som har sin bästa tid framför sig. Krig, konflikter och fattigdom finns fortfarande men snabba framsteg görs i positiv riktning. Framtidsanalytiker och aktörer som jobbar med längre tidsperspektiv, inklusive många multinationella företag, ser idag Afrika som stor potentiell marknad med växande betydelse på den globala arenan. Stora framsteg görs också i uppbyggnaden av inom afrikanska samarbetsstrukturer

## En märklig formulering

**I SENASTE GU JOURNALEN** intervjuas professor Sverker Lindblad, ordförande i GU:s rankingsgrupp, som säger: ”Det värsta som kan hända är att man börjar använda dåliga listor för sitt strategiska arbete genom att köpa in Nobelpristagare och högt citerade forskare för att höja sin placering på listorna. Det är helt fel väg att gå.”

Jag var tvungen att läsa en gång till, långsamt. Nog för att många internationella rankingslistor har uppenbara brister, men att det skulle vara negativt, och rent av det värsta som skulle kunna hända, om vi lyckades värva internationella stjärnforskare av Nobelprisvinnarklass till GU är bland det märkligaste jag läst på länge.

Själv tycker jag att det vore helt fantastiskt om vi kunde lyckas med det! Ännu viktigare än den direkta stjärnglansen (till följd av förbättrad ranking etc.) vore inspirationen för forskarkollegor och studenter och effekterna på möjligheterna att internationellt värva andra duktiga forskare (som ju oftast vill verka tillsammans med duktiga kollegor) och studenter, för att inte tala om externa medel för starka forskarmiljöer.

All internationell erfarenhet jag känner till tyder på att rekryteringspolicyen, framför allt vad gäller externa rekryteringar, är bland det allra viktigaste när det gäller forskningskvaliteten för ett universitet. Ett lämpligt uppdrag för GU:s kvalitetsråd vore därför att försöka besvara följande frågor: 1. Hur ska GU bäst göra för att dramatiskt öka andelen externrekryteringar i allmänhet, och internationella rekryteringar i synnerhet? 2. Hur ska man bäst göra för att kunna rekrytera internationella toppforskare till GU? Uppdraget skulle lämpligen ha ett brett mandat och till exempel inkludera möjligheterna till olika former av näringslivs-samarbete.

**OLOF JOHANSSON-STENMAN**

PROFESSOR I NATIONALEKONOMI VID  
HANDELSHÖGSKOLAN

### Häftiga diskussioner vid kaffebordet?

Låt fler få veta vad du tycker.  
Dela med dig av dina åsikter.  
Men skriv kort. Helst inte mer än 400 ord. Uppge alltid namn och adress till redaktionen, men i tidningen får du vara anonym. Redaktionen förbehåller sig att korta insända manus.  
Manusstopp för nästa nummer är den 25 januari.  
E-posta oss på: [gu-journalen@gu.se](mailto:gu-journalen@gu.se)

# Servicecenter Näckrosen invigt

Många var på plats när Servicecenter Näckrosen vid Humanisten invigdes tisdagen den 9 november. Bland andra rektor Pam Fredman som i sitt tal innan hon klippte av det blå bandet betonade behovet av att veta vart man ska ta vägen med sina frågor.

– DET ÄR GLÄDJANDE att på det här sättet få en väldigt tydlig ingång till universitetet, där man kan få hjälp, sa hon.

Servicecenter Näckrosen är det första av fem universitetsgemensamma Servicecenter som kommer att öppna på strategiska platser inom universitetet under hösten och våren. Alla ska de ge samordnad service och information till studenter, personal och besökande.

– Det känns väldigt roligt att vara först, konstaterade Marianne Gustafsson bakom servicedisken.

EN VIKTIG UPPGIFT för henne och övrig personal i Servicecentren blir administration av GU-kortet, ett multifunktionskort för studenter och anställda som införs under det här och nästa år. Bland annat ska



FOTO: JOHAN WINGBORG

Receptionisterna Anders Brunberg och Eva Klingnäs i samtal med studenterna Maya Rubia Johansson och Alexandra Flygare Jimenez.

det kunna användas som passerkort, lånekort på UB och utskrifts- och kopieringskort.

Support och stöd till studenterna är en annan del av konceptet, som välkomnas av Christina Dackling,

ordförande för Göteborgs universitets studentkårer.

– Vi vill fokusera på våra studier, inte på att leta efter information. Där är Servicecentren ett stort steg på vägen, sa Christina Dackling som

tycker att det är en viktig satsning.

Övriga Servicecenter kommer att finnas på Vasagatan, i Haga, på Akademikum samt vid Pedagogen.

THOMAS MELIN

## GU Holding fyller 15

Göteborgs universitets holdingbolag fyller 15 år. Det firades bland annat med prisutdelning, dels till tre innovativa forskare, dels till ett av de företag som holdingbolaget samarbetat längst med: A+ Science.

FÖRSTA PRIS i GU Holdings idéävling gick till Susanne Eriksson, för uppfinningen Skalman, en kläck- och matningsmaskin för kommersiell odling av marina djur.

Andrapriset fick Sofie Johansson Kokkinakis och Katarina Heimann Mühlenbock för sin idé med databaserad textanalys där innehåll och läsbarhet anpassas för olika målgrupper. Och ABIGO Medicals specialpris gick till Iulian Preda för en film med 10 års perspektiv på förgiftning genom alkohol och droger bland ungdomar.

Dessutom fick GU Holdings bästa investering hittills, A+ Science, pris för sitt framgångsrika arbete som gör att bolaget har 65 anställda och omsätter 85 miljoner kronor.

– Sedan en tid tillbaka riktar vi in oss på forskningsmiljöer och inte



Susanne Eriksson

bara enskilda innovationer, säger GU Holdings vd Klementina Österberg. Istället för att ta fram en enda idé för lämpliga industripartner, presenterar vi ett helt paket med projekt som alla har en potential för nyttiggörande. Vår verksamhet genererar 10 gånger pengarna, vi är övertygade om att det vi gör är bra för Sverige.

GU Holding är ett av universitetens världens mest framgångsrika holdingbolag med 20 medarbetare, verksamheter i cirka 40 bolag och en omsättning på 200 miljoner kronor.

## Nobelpristagare med magiskt material

VAD ÄR DET SOM ÄR starkare och tätare än diamant men ändå genomskinligt, böjligt och tunt som en atom? Jo, grafén, ett material uppbyggt av kolatomer formerade i sexhörningar, ungefär som i ett hönsnät. På luciadagen fick Göteborgs universitet och Chalmers besök av den ene av årets Nobelpristagare i fysik, Andre Geim, som höll en föreläsning över ämnet: *Graphene: Magic of Flat Carbon*.

– I jämförelse med grafén framstår diamant som en fattig kusin. Fast vilka användningsområden materialet kommer att få är det egentligen ingenjörer, inte forskare, som ska svara på. Men eftersom materialet kan släppa igenom ljus och samtidigt leda ström passar det bra för exempelvis pekskärmar, solceller och ljuspaneler. Och transistorer med grafén blir avsevärt snabbare än dagens kiseltransistorer. Ett

mobilmöte jag pratat med tror att materialet kommer att ingå i böjliga mobiler som exempelvis går att ha runt armen. Men innan vi får nya produkter måste tekniken utvecklas.

Andre Geim uttryckte också irritation över hur forskning finansieras i Europa.

– Den väldiga byråkratien för tankarna till Kafka, man hinner knapp göra något annat än fylla i papper. Jag är för europeiskt samarbete men det måste bli betydligt mycket smidigare.



Nobelpristagaren Andre Geim

# Varför upplever många oförklarliga fenomen?

Forskning kring paranormala fenomen är omdiskuterad. Det finns till och med de som inte tycker att det hör hemma på ett universitet.

– Det jag gör är inte kontroversiellt, säger Anneli Goulding. Jag forskar inte om paranormala fenomenens existens utan om människors subjektiva upplevelser.

## Har du någonsin mött någon större skepsis mot din forskning?

– Nej, men jag vet att det förekommer. Det räcker med att nämna ordet paranormal så blir det kontroversiellt för vissa människor. Men det är när man som forskare försöker visa att de här fenomenen finns som det verkligen blir kontroversiellt. Då skulle man gå emot vad vi i dag tror oss veta om hur verkligheten fungerar.

## Du disputerade på en avhandling om varför människor upplever paranormala fenomen. Är det så att det finns en koppling till psykiska sjukdomar?

– Ja, men många som har paranormala upplevelser är inte sjuka. Det finns ett fält av oseriösa personer som utnyttjar psykiskt sköra människor inom det här området. Jag tycker det är väldigt upprörande. Därför är det så viktigt att vetenskapligt ägna sig åt de här frågorna.

## Hur svårt är det att få människor att berätta?

– De flesta som har paranormala upplevelser är medvetna om att detta kan ses som tecken på psykisk sjukdom. De vågar inte prata om det vilket är väldigt synd.

## Är det många människor som upplever paranormala fenomen?

– Ja, men många av dessa är som sagt inte psykiskt sjuka. Det verkar som att det finns människor som har de här upplevelserna och mår alldeles utmärkt. Det kan till

och med vara så att det tillför något i deras liv att till exempel ha en upplevelse av att kunna lämna kroppen. Vissa har en känsla av telepatisk kontakt med andra människor, särskilt sådana som står dem nära, och det kan vara väldigt positivt för vissa. Den här känslan uppstår ofta när medvetandet är förändrat, som under sömnen.

– Man vaknar och vet att något har hänt, att man måste kontakta en viss person. Den andre kan då till exempel ha varit med om en bilolycka.

## På vilket sätt?

– Det kan kännas som att man ingår i något större, det kan liknas vid en religiös upplevelse. Att livet inte är så okomplicerat som vi ofta tror.

## Hur gick det till när du sökte deltagare till ditt forskningsprojekt?

– I en tidningsannons ställde jag frågan: ”Har du upplevt paranormala fenomen som till exempel telepati och sanndrömmar?” Jag fick många svar och ett 70-tal personer var villiga att delta. Män och kvinnor, unga och gamla, alla dock över 18 år. Den som deltar får inte ha någon diagnos på allvarlig psykisk sjukdom.

## Vad studerar du i projektet?

– Jag ska studera vilka som upplever paranormala fenomen och hur detta är kopplat till deras hälsa. Jag vill också veta om det finns någon relation mellan sådana upplevelser och människors tankemönster.



## ANNELI GOULDING

**Yrke:** Universitetslektor vid psykologiska institutionen

**Ålder:** 44 år

**Född:** Skåne

**Bor:** I skogen

**Familj:** Make

**Intressen:** Natur, resor, vänner, litteratur, film

Kanske är det så att vissa människor uppmärksammar saker i större utsträckning än andra. Eller har ett större behov av att se meningsfulla samband? Deltagarna får svara på en enkät, sedan testas deras förmåga att uppmärksamma saker och därefter sker en intervju.

## Hur mycket forskning har gjorts på området?

– Inte mycket alls. Det är ett väldigt outforskat område. De undersökningar som har gjorts utgår oftast från att paranormala upplevelser är förknippade med ohälsa och psykisk sjukdom.



FOTO: JOHAN WINGBORG



Det verkar som att det finns människor som har de här upplevelserna och mår alldeles utmärkt.

**Hur kommer det sig att fler kvinnor än män har haft paranormala upplevelser?**

– Vi vet inte om det är så eller om kvinnor är mer benägna att erkänna det.

**Vilka resultat har projektet gett?**

– Analyserna är inte klara men ett preliminärt resultat från intervjuerna är att paranormala upplevelser ingår i personernas liv på ett naturligt sätt och att olika personer har olika förklaringar till hur fenomenen uppstår och fungerar. Vissa anser att de är lika naturliga som andra typer av fenomen

och att vi en dag kommer att kunna förklara dem.

**Hur kom det sig att du blev intresserad av ämnet?**

– Det berodde nog mest på slumpen. När jag skulle skriva en mini-uppsats i psykologi fick man välja mellan vissa givna ämnen och ett var nära-döden-upplevelser. Jag blev intresserad eftersom ämnet var så annorlunda.

ANNIKA HANSSON

## Fotbollsföreläsning

► **Erik Hamrén**, förbundskapten för Sveriges herrlandslag i fotboll, föreläste 1 december för studenter på kursen *Tränarskap med inriktning mot fotboll*. Han berättade bland annat om sin tränarkarriär i Aalborg BK, Rosengård BK samt EM-kvalspelet med det svenska landslaget.

Kursen ges vid institutionen för kost- och idrottsvetenskap och inrättades hösten 2008.

## Expedition till Antarktis

► **Åtta forskare** från Göteborgs universitet har rest till Chile för att följa med isbrytaren Oden på en Antarktisexpedition till Amundsenhavet. Forskarna kommer att medverka i fyra projekt: Koldioxidssystemet i havsis, snö och hav, Cirkulation av varmt havsvatten och smältvatten från glaciärer, Parasiter och smittohärdar hos antarktiska sälar samt Kopplad biogeokemisk cycling av halokarboner och kvicksilver.

Vetenskaplig expeditonsledare är Katarina Abrahamsson, professor i analytisk och marin kemi. Resebrev presenteras löpande på webben: [science.gu.se/antarktis](http://science.gu.se/antarktis).

## Minoisk konst i Egypten

► **The naval stronghold and palace of Tuthmosis III at Peru-nefer in the**



*Nile Delta* var namnet på årets Félix Neuberghföreläsning som hölls i november. Det var den österrikiske forskaren Manfred Bietak som bland annat berättade om målningar från ett 3 500

år gammalt palats i östra Nildeltat. Målningarna, som varsamt pusslats ihop, visade sig tillhöra en minoisk tradition och kan ha utgjort en gåva till en drottning. Man har också hittat lämningar som tros vara från den betydelsefulla hamnen Peru-nefer.

## Nya humanistiska doktorander

► **Humanistiska fakulteten** har beslutat utlysa 30 doktorandanställningar, enligt den nya modell som antogs i juni. Den innebär att fakulteten inte på förhand öronmärker medel till vissa specifika ämnen utan i stället tillämpar en öppen ansökningsprocess där man kan söka till alla de forskarutbildningsämnen som erbjuds vid utlysningstillfället. Anställningarna kommer att tillsättas efter beredning på institutions- och fakultetsnivå.

Sista ansökningsdag är 24 januari 2011.

ENKÄT

# Vilken är din bästa jultradition?



**Niklas Fernqvist**  
innovationsrådgivare på externa relationer  
- Jag är inte så nogräknad med traditioner, men det är klart att jag vill att barnen ska få växa upp med *Karl-Bertil Jonssons julafton*. En mysig julsaga om att vara snäll mot varandra. Den kommer alltid att vara aktuell.



**Hillevi Prell**  
lektor vid institutionen för kost- och idrottsvetenskap  
- Min bästa jultradition inträffar oftast ganska sent på kvällen innan julafton när den första skinkmackan med egenhändigt kokad och griljerad skinka och ett generöst lager av skånsk, grovkornig stark och söt senap avnjuts - helst är ju då också skinkskivan lite tjockare än själva vörtbrödet ...



**Stefan Nilsson**  
professor vid zoologiska institutionen  
- Traditionen med en morgontomte på julafton är nedärvd från pappa för mycket länge sedan. Morgontomten, lagom groteskt utspökad, väcker familjen genom att, ett dygn för tidigt, med skrovlig basröst framföra "När juldagsmorgon glimmar". Tomtens utspökning har så småningom förenklats till en Fantomendräkt (blått Helly Hansen-underställ med röda badbyxor), ylleluva och handlykta. Morgontomten medför något läsbart eller en marsipangris - tänkt att underlätta väntan särskilt för den yngre generationen.



**Maj-Lis Follér**  
docent i latinamerikastudier vid institutionen för globala studier  
- Min bästa jultradition är tillsammans med min son, som bor i Australien sedan 12 år, och hans familj. Efter att ha inmundigat den traditionella kalkonen slår vi oss ner på verandan med Kris Kringle, smuttar på ett glas lokalt shiraz samt njuter av värmen och cikadornas "sång".



**Margareta Hallberg**  
dekan på Humanistiska fakulteten  
- Hemma med familjen, som varierar i storlek allteftersom åren går. Långpromenad på eftermiddagen, julmiddag på kvällen med mycket sill och grönkål, lagom mycket snaps och öl och dans kring granen.

ny på jobbet

**Ulf Dalnäs**, utbildningsledare vid Konstnärliga fakulteten, har utsetts till vice-president för ELIA, European League of Institutes of the Arts. Det är den ledande organisationen för konstnärlig utbildning och forskning i Europa med över 300 medlemmar från 47 länder.



**Christian Zacharias**, världsbekänd pianist och dirigent, har utsetts till professor vid Högskolan för scen och musik. Han ska bland annat samarbeta med orkestermusikerutbildningen samt hålla seminarier och föreläsningar.



**Lisbeth Stenberg** är ny docent i litteraturvetenskap. Hon arbetar för närvarande med ett kompetensutvecklingsprojekt inom Kultur i väst: *Det mångspråkiga biblioteket - möjligheternas mötesplats*. Lisbeth Stenberg är också medarrangör av en Selma Lagerlöf-konferens som ska hållas i London i juni 2011.



**Ingela Lundgren** är ny prefekt vid institutionen för vårdvetenskap och hälsa. Hon arbetar bland annat på ett projekt som ska förbättra vården vid graviditet och förlossning samt undervisar på barnmorskeprogrammet.



**Ove Jobring**, universitetslektor vid institutionen för arbetsvetenskap, är ny i ledningsgruppen för den internationella föreningen The Academy of Ubiquitous Communication Educators. Föreningen har sitt säte vid Florida Atlantic University, USA. Ove Jobring är ledande inom disciplinen för utveckling av lärande genom digitala medier, 2.0 Web, 3.0 Web och därefter.



**Anna Nordenstam** är docent i litteraturvetenskap. Hon är aktuell med boken *Från fabler till manga. Litteraturhistoriska och didaktiska perspektiv på barn- och ungdomslitteratur*. För närvarande arbetar hon på forskningsprojektet *Kön och*



*vetenskap, om kvinnolitteraturforskningens framväxt och etablering från slutet av 1960-talet till mitten av 1980-talet.*

**Nya medarbetare vid GCGD**  
Gothenburg Centre of Globalization and Development, GCGD, har rekryterat följande postdoktorer: **Pelle Ahlerup**, doktor i nationalekonomi, som har studerat socialt kapital, nationalism, ekonomiska följder av etnisk diversitet och sambandet mellan naturkatastrofer och våldsamma konflikter. **Jan Bachmann**, doktor i statsvetenskap från University of Bristol, som ska studera hur gränsen mellan civila och militära aktiviteter blir allt suddigare i västvärldens säkerhetstänkande. **Thushyanthan Baskaran**, som doktorerat vid Universitet Heidelberg, ska forska om konsekvenserna av etnisk och religiös fragmentering av utbildningssystemet. **Linnea Bergholm**, som doktorerat vid Aberystwyth University, Wales, ska forska om afrikanska freds- och säkerhetsorganisationers relation till FN. **Christoph Haug**, som disputerat vid Wissenschaftszentrum Berlin für Sozialforschung, ska forska om fattigdom i det globala civila samhället, samt om aids-problematiken i subsahariska Afrika. **Martin Persson**, som studerat vid Chalmers, ska forska om ekonomiska konsekvenser av klimatförändringarna, särskilt när det gäller andra växthusgaser än koldioxid, samt skogsskövling.

utmärkelser

**Bo Lennernäs**, docent vid Sahlgrenska akademien och överläkare vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset, ingår i en grupp forskare som vunnit årets Athenapris. Priset på 150 000 kronor får de för sin Raypilotteknik som används i behandling av prostatacancer.

**Anders Jormin**, jazzbasist, tonsättare och professor vid Högskolan för scen och musik, har tilldelats årets jazzpris av Kungl. Musikaliska Akademien. Han får priset för ett djupt personligt tilltal och för ett förhållningssätt till improvisation, präglad av kompromisslöshet. Priset är på 100 000 kronor.

**Britt-Mari Näsström**, professor emerita i religionshistoria, har av Vin- & Sprithistoriska Museet tilldelats 25 000 kronor för sin forskning om odödighetsdrycker i den förkristna nordiska mytologin.

**Anneli Ozanne**, forskare vid institutionen för neurovetenskap och fysiologi, får 2010 års pris från Ulla-Carin Lindquists stiftelse för



ALS-forskning. Hon får priset för att hon undersökt olika aspekter av livskvalitet och välbefinnande hos patienter med ALS och deras närstående. Priset är på 200 000 kronor.

**Lars Peterson**, professor emeritus vid Sahlgrenska akademien, har av The Institute of Sports and Exercise Medicine tilldelats utmärkelsen The Duke of Edinburgh Prize. Han får priset tillsammans med Per Renström, Karolinska Institutet, för boken *Sports Injuries*. Priset är Storbritanniens mest prestigefyllda i idrottsmedicin.

**Göran Bondjers** har utsetts till hedersprofessor vid Hanoi Medical University, Vietnams äldsta universitet. Han får utnämningen för sitt mångåriga arbete för forskarutbildningen vid universitetet. Han har tidigare varit dekan och preses vid Sahlgrenska akademien samt rektor vid Nordiska högskolan för folkhälsovetenskap.

**Lena Jonsson, Helena Shahan, Kerstin Bergström, Eva Ossiansson, Helene Brembeck och MariAnne Karlsson**, forskare vid Centrum för konsumtionsvetenskap, har vunnit klassen Essäer kring maten i tävlingen Årets svenska måttidslitteratur 2010. De får priset för den populärvetenskapliga boken *Ju mer vi är tillsammans: fyrtilisterna och maten*.

**Lena Björkman** vid Sahlgrenska akademien har, tillsammans med **Dimitrios Makrygiannakis** vid Karolinska Universitetssjukhuset, fått Pfizerstipendiet för yngre forskare. Hon får priset, som är på 80 000 kronor, för sin forskning om fynd som förenar klinisk och basal forskning inom reumatologi.

**Karin Johansson**, adjungerad professor i smyckekonst vid HDK, har tilldelats Stena A Olssons Kulturstipendium 2010. Syftet med stipendiet är att bereda möjlighet till vidareutveckling av konstnärskapet.

**Alf Björnberg**, professor vid institutionen för kulturvetenskaper, tilldelas 2010 års Hilding Rosenberg-stipendium på 20 000 kronor. Han får priset för sin framstående och internationellt orienterade forskning om populärmusik och musik i medier. Dessutom tilldelas **Åsa Bergman** vid samma institution Ingmar Bengtsson-priset för sin musikvetenskapliga avhandling *Växa upp med musik – ungdomars musikanvändande i skolan och på fritiden*. Båda priserna delades ut av Kungl. Musikaliska Akademien.

**Karin Kjellgren, Kaety Plos, John Hultberg, Martin Rydmark, Gunnar Tobin, Roger Säljö, Graham Hendry, Ewa Pilhammar Andersson, Rolf Attström, Jörgen Engel, Carina Furåker, Agneta Nilsson, Febe Friberg, Kajsa Eklund, Irma Lindström, Susanne Nielsen, Annika Jakobsson, Harrieth Hedegård och Lena Ask**, samt studenterna **Cecilia Hjalmarsson** och **David Steen** får tillsammans Sahlgrenska akademins utbildningspris. De får priset för projektet *LearnAble - Learning to be able to learn and teach*.

## anslag

**Jenny Nyström**, docent vid sektionen för fysiologi, har av Inga-Britt och Arne Lundbergs forskningsstiftelse fått två miljoner kronor till inköp av forskningsutrustning för sin forskning om sällsynta njursjukdomar.

**Inge Ivarsson**, docent på institutionen för kulturgeografi och ekonomisk geografi, har beviljats 4,2 miljoner kronor från Vetenskapsrådet. Han ska bland annat analysera hur internationellt verk samma svenska företag bidrar till att överföra ny teknologisk kompetens mellan industri- och utvecklingsländer.

**Milos Pekny**, professor vid institutionen för neurovetenskap och fysiologi, får 5 miljoner kronor från AFA Försäkring för forskning om återhämtning efter hjärnsador.

**Lars Borin**, professor i språkvetenskaplig databehandling, får 6,5 miljoner kronor från Vetenskapsrådet till en databas för språkteknologisk forskning. Det handlar om att få datorer att hantera språk på ett sätt som liknar människans, till exempel i talsvarssystem och maskinell översättning av texter.

**Markus Johansson**, doktorand vid statsvetenskapliga institutionen, har beviljats 22 000 kronor för en materialinsamlingsresa till Bryssel. Han ska undersöka vilken roll inrikespolitiska begränsningar spelar vid förhandlingar mellan stater inom EU.

**Jan Borén**, professor vid institutionen för medicin, får 10,5 miljoner kronor från Vetenskapsrådet för forskning om blodfetter och äderförkalkning, bland annat hos patienter med typ 2-diabetes.

**Aksel Sundström**, masterstudent vid statsvetenskapliga institutionen, har beviljats 45 000 kronor för en materialinsamlingsresa till Angola och Madagaskar för en studie av samförvaltningen av småskaligt fiske i södra Afrika.

**India Morrison**, forskare vid institutionen för neurovetenskap och fysiologi, får 1 350 000 kronor från Vetenskapsrådet för forskning om centralnervösa mekanismer för affektiv beröring och smärta.

**Lena Hartelius**, professor vid institutionen för neurovetenskap och fysiologi, får närmare 12 miljoner kronor från Vetenskapsrådet för forskning om talstörningar.

Följande forskare har fått medel från Formas forskarråd: **Robert Björk**, institutionen för växt- och miljövetenskaper, får 5,5 miljoner kronor för att undersöka inverkan av bete och klimat på ekosystemen i fjällen. **Rosmarie Friemann**, institutionen för kemi, får 5 miljoner kronor för att undersöka struktur- och funktionsstudier av sialinsyratransportörer i patogena bakterier. **Mattias Hallquist**, institutionen för kemi, får 4 miljoner kronor för att undersöka sekundär organisk aerosol (SOA) – antropogen påverkan på biogen SOA. **Johan Höjesjö**, zoologiska institutionen, får 5,5 miljoner kronor för att studera havsöringen till havs. **Kerstin Johannesson**, institutionen för marin ekologi, får 6,6 miljoner kronor för att studera korallrevshabitat inom Kosterhavets marina nationalpark. **Caroline Jonsson**, institutionen för kemi, får 6 miljoner för att undersöka storleksberoende ytadsorption på nanopartiklar. **Leif Klemmedtsen**, institutionen för växt- och miljövetenskaper, får 2,4 miljoner kronor för projektet *Partitionering av lustgas från ammonium till specifika markmikrobiologiska processer*. **Jan Pettersson**, institutionen för kemi, får 4,4 miljoner kronor för att studera sjöfartens bidrag till partikulära och gasformiga luftföroreningar. **Joachim Sturve**, zoologiska institutionen, får 4,2 miljoner kronor för att undersöka om tillverkade nanopartiklar är toxiska i fisk. **Sofia Thorsson**, institutionen för geovetenskaper, får 3,4 miljoner kronor för projektet *Samordnad ansats för anpassning av städer till klimatrelaterade risker*. **Johan Uddling Fredin**, institutionen för växt- och miljövetenskaper, får 2,2 miljoner kronor för att undersöka trädets transpiration och gasutbytet vegetation-atmosfär i en förändrad atmosfär.

Följande forskare från psykologiska institutionen har fått anslag från Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap: Professor **Carl Martin Allwood** får 2,6 miljoner kronor för att forska om socialt beslutsfattande. Professor **Philip Hwang** får 3,6 miljoner kronor för ett projekt om arbete och familj ur ett samhällsperspektiv.

## böcker

### Seneca, människosläktets



**lärare** heter en ny bok av Bo Lindberg, professor i idé- och lärdomshistoria. Seneca var stoiker i antikens Rom

och ansåg att man med förnuftets hjälp kan undvika alla felbedömningar som orsakar vrede, rädsla för tvivlan eller besvikelse. Han kom att betyda mycket för Europas tankevärld, inte minst för att han, på delvis felaktiga grunder, uppfattades som en bundsförvant till kristendomen. Det fanns också många motsättningar i Senecas sätt att tänka, som att han trodde på människans fria vilja samtidigt som han var determinist. Boken är utgiven på Atlantis.

### Allt som tänkas kan.



**29 ingångar till vetenskapens villkor** är en ny bok i en serie årsböcker från Riksbankens Jubileumsfond.

Bland annat skriver idéhistorikern Henrik Björck om vad en doktor egentligen är, konstvetaren Lena Johannesson berättar om Darwins bildsamlande och litteraturvetaren Lisbeth Larsson beskriver motståndet mot ett genusperspektiv i forskningen.

### En jubileumsskrift



”Om ej den matematiska framställningen ger något intryck av enkelhet, elegans och skönhet, så är det fel någonstans...” menade Tord Ganelius, Göteborgs universitets förste professor i matematik. Om honom och många andra kan man läsa i den jubileumsskrift som Naturvetenskapliga fakulteten gett ut i samband med sitt 50-årsjubileum. Där kan man också läsa om Geovetarcentrums tillkomst, de unika orienteringskurserna i fysik samt hur Jack Valentin lärde ut biologisk evolution genom att jämföra med utvecklingen av nya bilm modeller.

**POSTTIDNING A**

**AVSÄNDARE:  
GU JOURNALEN  
GÖTEBORGS UNIVERSITET  
BOX 100  
405 30 GÖTEBORG**

GÖTEBORGS  
POSTREGION  
PORTO BETALT  
P 410280400

# IDÉFÖRVERKLIGANDE

**- Idéförverkligande är vår största drivkraft.**

Vi har tillsammans med Sveriges främsta entreprenörskapsutbildningar bidragit till förverkligandet av forskningsidéer sedan 1997. Flertalet av dessa med ursprung vid Göteborgs universitet och Chalmers.

Framgången ligger i kombinationen av innovativa idéer och engagerade entreprenörer. Hos oss arbetar ett team av studenter med affärsutvecklingen kring din idé. Till sin hjälp har de erfarna affärsrådgivare och de resurser som behövs för att lägga grunden till ett nytt tillväxtbolag baserat på din idé. Tillsammans skapar vi värde genom nyttiggörande.

Kontakta oss om du har en idé eller innovation du vill förverkliga tillsammans med oss.

**[ideas@encubator.com](mailto:ideas@encubator.com)**

Vill du förverkliga din idé? Kontakta oss på [ideas@encubator.com](mailto:ideas@encubator.com)

Encubator förverkligar idéer tillsammans med Sveriges ledande entreprenörskapsutbildningar på Chalmers och Göteborgs universitet.

**Encubator**  
IDEAS REALIZED.



**NÄSTA NUMMER UTE 16 FEBRUARI 2011**